

Lapin Kallankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

PROSÄIKKÄRI

2²⁰¹⁷

MEINÄÄN!

1 2017

• DIE LIEBEN EDELMETALLE • MYNTI • HANKINTA

GREEN GOLD -HANKKEEN KUMPPANIT

Yhteyshenkilö / kullan ostaja: Kasper v. Wuthenau, Tankavaara
puh: 040 3221666, sähköposti: geofactum@gmail.com

Schiefer & Co.

EDELMETALL-SCHNEIDANSTALT SEIT 1923

HAMBURG ST. GEORG

KANSIKUVA:

*Kultainen kesäkuu, mikset sä
jo tuu. Toukokuun puolivälissä
talvi piti vielä kultamaita
tiukassa syleilyssä.*

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

40. vuosikerta
Ilmestyy 4 kertaa vuodessa

Vastaava päätoimittaja:
Kai J Rantanen

Toimitus:
Lapin Kullankaivajain Liitto ry
PL 86, 99871 Inari

Prospäkkäri ilmestyy:

Nro 3 / 2017 lokakuussa,
aineisto syyskuussa
Nro 4 / 2017 joulukuussa,
aineisto marraskuussa

Ilmoitushinnat:
1/1 s. 312 € (2. kansi)
1/1 s. 240 €
1/2 s. 162 €
1/3 s. 108 €
1/4 s. 84 €

Graafinen suunnittelu ja taitto:
Liisa Hertell, LH Viestintä

Paino:
Kirjapaino Hermes

PROSPÄKKÄRI 2/2017

TÄSSÄ NUMEROSSA

- 4 Puheenjohtajan palsta
- 5 Kullanhuhdonnan SM-2017
- 6–10 Kullankaivun vaikutus saamelaiseen kulttuuriin
- 11 Suunnittelukilpailu Lapin kullankaivun
150-juhlavuodeksi
- 12–13 Vuosikokous 2017
- 14–15 Jalokiviluokan krysoberylliä Lemmenjoen alueelta
- 16–18 Granaattimenapuu
- 19 Toiminnanjohtajan kesäpäivystykset
- 20–21 Lemmenjoen kulta paremmin esille retkeilijöille
- 24 Lapin kulta saa sertifikaatin ja oman brändin
- 25–27 Lapin Kullankaivajain Liiton jäsenvaltausten
ohjeistusta
- 28–30 Valokuvakilpailu 2017
- 31 LKL:n Valokuvakilpailu 2018
- 34–36 Jalokivien ammusta laserilla,
jotta salaisuudet paljastuisivat
- 38 Merkkipäivät
- 39 Lemmenjoen veneaikataulu 2017

LKL:N HALLITUS

Puheenjohtaja:
Hannu Viranto
Eteläranta 42
96300 Rovaniemi
puh: 0400 182 964
hannu.viranto@gmail.com

Esko Orava
Mellantie 14
97220 Sinettä

Aki Karvonen
Karukorvenkuru
99885 Lemmenjoki
akijohannes@gmail.com

Varapuheenjohtaja:
Maija Vehviläinen
Väinämöisentie 11
96300 Rovaniemi
puh: 040 778 9456
mrvehvilainen@gmail.com

Hannu Raja
Lapionevantie 54, 61250 Jalasto
puh: 050 365 6570
hannu.raja@netikka.fi

Sihteeri: Kai J Rantanen
Kittiläntie 1074, 99800 Ivalo
puh: 040 7746 773
mullin.mallin@gmail.com

Ensio Kaustinen
Pertuntie 110, 69600 Kaustinen
puh: 040 590 766
ensio.kaustinen@kase.fi

LKL:N PANKKITILIT

Jäsenmaksutili: FI45 2177 3800 0049 77
Muut maksut: FI95 1201 3000 1031 83

JÄSENASIAIT

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry
PL 86, 99871 Inari
puh. 0400 836 500
s-posti: info@kullankaivajat.fi
kotisivut: www.kullankaivajat.fi

Lumien sulamista odotellessa

Kaivukesä edessä. Tosin tätä kirjoittaessa ei kultamailla näy kesän, eikä edes kevään kunnon merkkejä. Pikkeminkin kevättalven. Tosin purot alkavat avautua, mutta rannoilla kymmeniä senttejä lunta. Vuosi sitten Lemmenjoen venekuljetukset alkoivat toukokuun puolella. Nyt menee tätä vauhtia pitkälle kesäkuulle. Sotajoen tiellä viime toukuksessa hätäisimmät kävivät maastureilla rikkomassa tähän tien pinnan kurjaan kuntoon, nyt vielä täydet kelkkakelit. Lemmenjoella ammattikaivajat ovat jo pitkään katselleet, joko kaivinkoneet alkaisivat näkyä lumen alta ja pääsisivät töihin.

Elämme odotuksen ja toivon aikaa, että kansanedustaja **Mikko Kärnän** aloite kaivospiirien lakauttamisen siirtymäajasta etenisi päätökseen. Talousvaliokunta hyväksyi yksimielisesti asiaan liittyvän lausuman. Täysistunto hyväksyi samaisen lausuman 25.4. äänin 88–33. Pallo on nyt TEM:llä. Netistä eduskunta.fi PTK42/2017 vp, voi lukea, millaisia puheenvuoroja ”oma kansanedustaja” käytti vai oliko käyttämättä. Hämmästyttävää tahallista tai tahatonta vääran tiedon levittämistä. Pitäkääpä omat kansanedustajanne ajan tasalla tosiasioista. Aloitteella on edessä vielä monta vaihetta.

Hyviä uutisia. Saamelaiskäräjät eivät ole tänä vuonna tehneet enää yhtään uutta valitusta kullanhuhdontaluvista. Ilmeisesti ja toivottavasti ei tule täyteen 100 valitusta Suomen tasavallan 100-vuotisjuhlavuotena. Mutta lähellä pyrkimyksissään jo ovat. Varmaankin saamelaisyhteisön sisäinen ja muu ulkoinen paine on järkevöittänyt. Kymmeniä tuhansia ovat veronmaksajien rahoja joutuneet maksamaan hallinto-oikeudelle ja kullankaivajille, kun jokainen valitus on hylätty hallinto-oikeudessa, eikä siellä

enää ole yhtään käsittelemätöntä valitusta. Ei kai myöskään oikeusministeriö rahoittajana hyvällä selaista menoa katso. Vai toistaako historia itseään. Lupakäsittelyyn on tullut käräjien varapuheenjohtajan kullanhuhdontaluvan jatkoaikahakemus, jonka läpimenon turvaamiseksi valitukset vain keskeytetään? Näinhän on tapahtunut aiemmin.

Lähestymme juhlavuosia. Ensi vuonna tulee kuluneeksi 150 vuotta Lapin kullan löytymisestä Ivalojoella. Vuonna 2019 Lapin Kullankaivajain Liitto täyttää 70 vuotta. Samalle vuodelle ajoittuu myös Liiton yhteistyössä Tankavaaran Kullakylän järjestämät Kullanhuhdonnan Maailmanmestaruuskisat. Valmistelut ovat täydessä vauhdissa. Varsinkin ensi vuodelle on jo liiton suunnitelmassa monenlaista. Niistä tiedotetaan kunhan tarkentuvat.

Juhlatapahtumat aiheuttavat kustannuksia, vaikka mitään pönötystilaisuuksia emme järjestäkään, vaan mahdollisimman paljon jäsenistöä ja luonnollisesti myös kullankaivun tunnetuksi tekemistä ja edunvalvontaa palvelevaa. Liitto on halunnut pitää jäsenmaksun kohtuutasolla, mutta käännyimme jäsenistön puoleen vapaaehtoisten avustusten saamiseksi. Valmisteilla on erilaisia myyntiartikkeleita jo tänä kesäksi ja niillä keräämme jäsenistöltä ja muiltakin varoja. Hankimme myös ulkopuolista rahoitusta mm. kullankaivuun myötämielisesti suhtautuvilta yrityksiltä. Siinä jokainen jäsen voi omalta osaltaan olla avuksi omilla yritysytteyksillään.

Uusia kullanhuhdontalupa päätöksiä on Tukes tehnyt 10–15 kappaleen kuukausivauhdilla. Käsitelyssä on jo alkuvuodesta 2016 jätetyt hakemukset. On viisasta, että jatkoaikahakemukset tehdään hy-

vissä ajojen ennen edellisen umpeutumista. Myös LKL on saanut talven aikana omille jäsenetuvaltauksilleen lupia, joten ensi kesänä on jäsenistöllä laajemmat valikoimat. Useita aivan uusiakin jäsenetuu- luita on vireillä.

Ammattimainen eli selkeästi ansiotarkoituksessa tapahtuva kaivu joiltakin osin vähenee, mutta varsinkin eteläisimmillä alueilla lisääntyy. Ammattikaivun turvaaminen kuuluu edelleen liiton keskeisiin tehtäviin. Useasti nousee esille se, että miksi kullankaivajat eivät nykyistä enemmän käytä hyväksi mahdollisuuksia tarjota palveluita matkailijoille. **Raumalan Nipankin** mukaan kullan emäkallio on turistin lompakossa.

Toki kaikki ei halua turisteja töllöttämään ja häiritsemään. Mutta monelle sellainen sopii vallan hyvin. On sopivaa juttuseuraa ja mahdollisuus tehdä kullankaivua tunnetuksi. Voivat olla sitä paitsi hyvää apu-työvoimaa, joka maksaa työstään palkan/korvauksen kullankaivajalle. Viime viikolla soitti matkanjärjestäjä, joka kysyi järjestäisikö kiinalaiselle ryhmälle mahdollisuus tutustua kullankaivuun. Ohjasin heidän nykyisiin kaupallisiin yrityksiin. Tarkoitus ei olekaan ryhtyä kilpailemaan nykyisten yritysten kanssa. Mutta on sijaa monenlaisille palveluille. Tienvarren yrittäjien kanssa voisi hyvinkin syntyä yhteistyötä. Kullankaivu ja matkailu -teemasta kirjoitin joulukuussa 2016 blogin, josta löytyy ajatuksiani. Kommentit tervetulleita.

HANNU VIRANTO
puheenjohtaja

Lapin Kullankaivajain Liitto yhteistyökumppaneineen järjestää

KULLANHUHDONNAN SM-2017

Ohjelma to–su 20.–23.7.

20.7. Torstai

Järjestää: Kultaperinne ry., Kultamuseo & Team Deadwood ry.

- 11:00 OnLine kilpailu alkaa, 5 €/kerta
- 11:30 Kulta-CUP alkuerät, 20 €
- 12:30 Parikisa, 30 €
- 13:00 Joukkueviesti 3 henkeä, 45 €
- 13:30 Lapin Kulta -sarja, 170 €
- 14:15 Metallinetsinsarja, 30 €
max 12 osallistujaa
Huom! Loppukilpailu pe klo 9:45.
- 15:00 Lapset 0 €, nuoret 5 €
- 15:30 Kulta-CUP finaali
- 16:00 OnLine loppukilpailu,
palkintojenjako
- 21:00 Rock&Blues-iltamat Nuggetissa.
Mukavaa musiikkia ja hyvää seuraa!

Huomio! Torstain kilpailuihin on eri tilinumero kuin pe–la. Ennakoilmoittautuminen: hannu.raja @netikka.fi. Tilinro: FI84 2160 1800 0035 27.

21.7. Perjantai

- 09:45 Metallinetsinsarjan Finaali
- 10:00 **KULLANHUHDONNAN SM-KISAT**
Tervetuloa kisoihin – Perinne vaskoolisarjat – Karsintaeriä, kilpavaskooli – Parikisa – Kolmen hengen joukkuekilpailu
- 19:00 Kultaillallinen & Blues Nuggetissa
28 €/hlö
- 21:00 Rock & Blues-iltamat Nuggetissa,
Mukavaa musiikkia ja hyvää seuraa!

22.7. Lauantai

- 09:00 Lapinkullan Ystävät ry, vuosikokous Tankavaaran Luontokeskuksessa
- 10:00 **KULLANHUHDONNAN SM-KISAT**
Karsintaeriä – Viiden hengen joukkuekilpailu
- 18:00 **KULTAHUUHTOKAUPPA**
- 19:00 Lasten ja nuorten ilta
Kultamuseolla
- 21:00 Rock & Blues-iltamat Nuggetissa.
Mukavaa musiikkia ja hyvää seuraa!

23.7. Sunnuntai

- 10:00 **KULLANHUHDONNAN SM-KISAT**
Jokeri-sarja – Loppukilpailuja
- 14:00 **PALKINTOJENJAKO, PÄÄTTÄJÄISET**

Ilmoittautumisohjeet

Kullanhuhdontakisoihin

Ilmoittautumiset 14.7.2017 mennessä, sähköpostitse: info@tankavaara.fi tai kirjallisena: Tankavaaran Kultakylä, Tankavaarantie 11, 99695 Tankavaara. Tankavaarassa ilmoittautumisia otetaan vastaan kisatoimistossa to 20.7.2017 klo 12:00 saakka. Jälki-ilmoittautumisliksä on 5 €.

HUOMIO! Osallistumismaksujen tilinumero on muuttunut. Osallistuminen maksetaan tilille FI72 5490 0720 1398 78, Tankavaaran Kultakylä. Viestiksi laitetaan nimi, osoite ja sarjat. Pankin kautta viimeinen maksupäivä on 14.7.2017.

Pääsy kisa-alueelle ja iltaohjelmiin on koko kisojen ajan ILMAINEN!

Kullankaivun vaikutus saamelaiseen kulttuuriin – kohti sadannetta sarjatuotettua valitusta

Saamelaiskäräjät on nostanut poronhoidon tukemisen keskeiseksi kulttuurisen edunvalvontansa kulmakiveksi. Ajatusrakenne on se, että yksinomaan poronhoidon menestyksen kautta saamelaiskulttuuri voi säilyä ja että kaikki se, mikä vähänkään pienentää porotalouden asemaa, heikentää myös saamelaista kulttuuria ja siksi se muu tulee lähtökohtaisesti kieltää.

Saamelaiskäräjät on jo vuosia sitten ilmoittanut, että he eivät vastusta lapiokaivua, mutta vastustavat koneellista kullankaivua (AVI:n katselmus Roivaisissa). Neljä paliskuntaa (Ivalo, Hammastunturi, Sallivaara, Lappi) on ilmoittanut edustajansa suulla (TEM:n järjestämä kokous Ivalossa 1.3. 2017), että he pyrkivät saamaan koneellisen kullankaivun loppumaan näillä alueilla.

Valittamisesta on siis päätetty jo etukäteen. Saamelaiskäräjien virkamiehelle jää siis tehtäväksi keksiä kulloinkin sopiva valituksen muodollinen perustelu.

Sarjatuotetuissa valitusdokumenteissa viljellään julistuksenomaisesti sitä, että saamelainen poronhoito on luontosidonnaista ja perustuu mm. laidunkiertoon, on ekologista yms. upeampaa ja arvokkaampaa kuin jokin muu poronhoito.

Tuo ajatus on niin kaunis, että sitä tekisi mieli uskoa. Ikävä totuus on se, että saamelainen porotalous ei ole luontopohjainen elinkeino vaan se on tukipohjainen elinkeino, mikä käyttää ruokintaa, kelkkoja, mönkijöitä ja jopa helikoptereita ihan niin kuin muukin poronhoito.

Poron nostaminen luonnonkäytön keskiöön on ongelmallista, sillä luonnonlaitumien tuotto on vähäistä. Yksi neliökilometri riittää elättämään 2–3 poroa. Porotalous pyrkii kamppailemaan laitumien pienenemistä vastaan vaikeuttamalla kullankaivun lisäksi kaikkien muidenkin maan- ja luonnonkäyttömuotojen toimintaa.

Kullankaivajan vaikutus saamelaiseen talouteen ja sitä kautta kulttuuriin

Lasketaanpa vähän laidunvaikutuksia: kullankaivaja hakee 7 hehtaarin aluetta, kaivutapa on moottorilapio. Kaivu ei kohdistu koko alueeseen, vaan esimerkiksi noin 0,7 hehtaarin alue kaivetaan. Tämäkään alue ei poistu muusta käytöstä ikuisiksi ajoiksi, vaan keskimäärin n. 10 vuoden ajaksi – kuivilla ja kivikkoisilla alueilla hieman pidemmäksi ja kosteilla turvealueilla lyhyemmäksi ajaksi.

Neliökilometrin porotaloustuotto on 250–300 euroa vuodessa. Esimerkkikaivajamme laitumia pienentävä vaikutus on siis noin kaksi euroa vuodessa, kymmenen vuoden elinkaaren aikana peräti parikymppiä. Tässä ei ole mukana porotalouden kuluja, ja niiden mukaanotto onkin vaikeaa, sillä kulut ovat peräti noin 140 prosenttia lihanmyyntituotoista. Porotalouden varsinainen tuotto syntyy siitä, että erilaiset tuet ja korvaukset siirtävät lopputuloksen pakkasesta plussalle.

Verrataanpa tätä kullankaivajan synnyttämää laiduntappiota jonkin paliskunnan lukuihin. Suosikkipaliskuntani Ivalon pinta-ala on 286 195 heh-

Saamelaiskäräjien pitkäaikaisen puheenjohtajan Pekka Aikion isä Oula Aikio rännittää Tankavaaran alueella. Koerännitys on toteutettu ammattimaisesti: kaltevuudet ovat kunnossa ja pesu on sopiva. Olisivatpa kaltevuudet pysyneet kunnossa ja pesu sopivana myöhemminkin.

taaria. Kultaveljen aiheuttama pienenemä on siis noin kaksi miljoonasosaa (0,0000024) paliskunnan pinta-alasta.

Pienenevätkö siis porotaloudesta elävien saamelaisen kokonaistulot tämän takia peräti kaksi miljoonasosaa.

Vastaus on, että eivät pienene.

Oikea vastaus on, että keskimäärin vaikutus alueen saamelaisalueen poronhoitajayhteisön tulotason on vielä tätäkin pienempi, sillä on yleisesti tiedossa, että 44 prosenttia saamelaisalueen poronomistajien tulosta on eläkettä, 28 prosenttia on palkkatuloa muista töistä ja 14 prosenttia on poronlihanmyyntituloa sekä 14 prosenttia on erilaisia porotalouteen liittyviä korvauksia tai tukia (MTT selvityksiä nro 156, 2008, s. 3 ja s. 23. sekä Palis-

kuntain yhdistyksen [www-sivut](http://www.sivut)).

Kuvitteellisen kullankaivajamme kahden miljoonasosan laitumia pienentävä vaikutus voi kohdistua vain tuohon 14 prosentin poronmyyntituloon. Eli porotaloudesta toimeentulonsa saavan saamelaisen keskimääräinen tulotason pieneminen on noin $0,000002 \times 0,14$ eli noin 3 kymmenesmiljoonasosaa.

Tämäkin on siis reilusti yläkanttiin laskettu, sillä laskelmassa ei ole mukana niitä aiemmin mainittuja tuotantokuluja – mutta annetaan niihin liittyvän piikittelyn nyt jo olla.

Onko tämä kolme kymmenesmiljoonasosaa nyt viimein se saamelaisiin kohdistuva kielteinen, taloudellinen vaikutus, joka välillisesti vaikuttaa mahdollisuuksiin toteuttaa kieltänsä ja kulttuuriaan?

Vastaus on, että ei ole tämäkään vielä oikea vastaus, sillä huomattava osa saamelaisista ei ole porotalouteen taloudellisesti missään yhteydessä. Hakijamme hankkeen vaikutus kaikkien saamelaisen kokonaistuloon on siis vielä tätäkin pienempi. Enkä nyt kerta kaikkiaan viitsi lähteä kaivamaan tähän liittyviä tarkkoja lukuja, sillä kun ollaan jo valmiiksi homeopaattisissa lukuarvoissa, niin ei lopputuloksella ole suurta merkitystä.

Tempaisen hihasta paljon mainetta näyttäneen Peronius-kertoimeni (0,35). Se perustuu omaan naapurustooni, tuttavapiiriini, sukulaisiini ja ystäviini, joiden joukossa on paljon saamelaisalueella asuvia saamelaisia, joista kuitenkin vain hyvin harva omistaa poroja. Ja yhdistän siihen sen Lapin Kansasta kaivetun tietohipun, että noin 65 prosenttia saamelaisista asuu saamelaisalueen ulkopuolella. Lopputulos on joitakin sadasmiljoonasosia.

Toivon salaa, että tätä lukua vastaan hyökättäisiin julkisuudessa, sillä vaikka yksityiskohdissaan se saattaa olla hutera, sen suuruusluokka on kuitenkin oikein.

Olen muuten joskus joihinkin lupaprosesseissa esittämiini laskuihin tehnyt tarkoituksella virheitä, houkuttellut ne haastamaan. Mutta sellaista ei ole tapahtunut. Vastineissa todetaan vain, että laskelmat eivät pidä paikkaansa ja vaikutukset ovat Valtavia, mutta vaihtoehtoisia laskelmia ei ole koskaan esitetty.

Saamelaiskäräjät on esittänyt, että laskemani vaikutukset pitäisi korjata kertomalla ne heidän esittämällään eettis-aatteellisella luvulla. Kun kysyin, että mikä tämä luku heidän mielestään voisi olla, niin edustajansa sanoi, että kolme tuhatta voisi olla sopiva luku. Siinä tuli varmaankin esitettyä sen norjalaistyyllisen suojelumaksun suuruus, jota Lappiin ajetaan. Lupa irtoaisi valituksitta, kun euron vahingosta maksetaan kulttuurista korvausta Saamelaiskäräjille 3000 euroa?

Porotalouden kannalta pinta-alapohjainen kompensointi on herkkä asia senkin takia, että jos joku hehtaaripohjainen luku todennetaan, niin sitten syntyy se ikävä ajatus, että se on samalla se hehtaarikohtainen luku, jolla yksityismaanomistajat tukevat porotaloutta.

Pyörittelen näitä taloudellisia käsitteitä sen takia, että minua viehättää ajatus siitä, että jos korvauspyyntö esitettäisiin yhteiskunnallis-eettisinä euroina ja niin se pitäisi voida myös maksaa niinä samoina teoreettisina yhteiskunnallis-eettisinä euroina. Tai jos kompensoitaisiin vaikutusta saamelaiseen kulttuuriin, niin kompensoinnin tulisi olla suhteutettu siihen vahinkoon, mikä on aiheutettu.

Jotenkin haluaisin tähän sitoa vielä ajatuksen kulttuurisetelistä, mutta juuri nyt en kykene jatkaamaan tätä polkua.

Nikodemuksen suvun miehet kantavat maita huuhdottavaksi. Kul-lankaivu on ollut osa saamelaista elinkeinopalettia, mutta tietysti vain siellä, missä kultaa on ollut. Enontekiön ja Utsjoen saamelaiset eivät ole tästä tulonlisästä päässeet hyötymään. Tässä vaiheessa vielä on kaikilla hyvä mieli, niin kuin kuvasta näkyy.

Maankäytön ohjausta porotalouden ehdoilla

Saamelaiskäräjien merkittävä asema maankäytöstä päättämisessä syntyy Metsähallituksen maankäytön ohjeiden kautta, joihin liittyen Metsähallitus kysyy Saamelaiskäräjien mielipidettä lähes kaikissa maan- ja luonnonkäyttöön liittyvissä hankkeissa. Lähes poikkeuksetta Saamelaiskäräjät vastustaa esitettyjä pyyntöjä, jolloin Metsähallitus ei pääsääntöisesti anna pyydettyä maan- tai luonnonkäytön lupaa.

Kuinka tämä porotalouteen pohjautuva edunvalvonnan strategia on sitten käytännössä toiminut? Jos mittariksi otetaan mikä tahansa konkreettinen, mitattava asia, niin voidaan todeta, että se ei ole toiminut lainkaan.

Porotalouden tulontuottokyky on yksinkertaisesti niin huono, että vaikka kaikki maan- ja luonnonkäyttö tapahtuu porotalouden ehdoilla, tuloa ei synny edes niin paljon, että merkittävä määrä saamelaisista nuorista pystyisi työllistymään alalle.

Samaan aikaan porotalous vaikeuttaa kaiken muun maan- ja luonnonkäytön kehittämistä. Ja juuri tähän kiteytyy ongelma, koska Pohjois-Lapin kaikki näköpiirissä olevat uudet taloudelliset mahdollisuudet liittyvät maan- ja luonnonkäyttöön.

Porotalouden ehdoilla tapahtuvan luonnonmääräämisen ei tarvitse olla edes totaalista, riittää että näillä mekanismeilla kyetään hidastamaan ja vaikeuttamaan kaikkea uutta. Se ohjaa asioiden siirtymistä saamelaisalueen ulkopuolella. Tämä synnyttää kilpailuedun esimerkiksi Kittilälle ja kilpailuedun menetyksen Enontekiölle.

Porotalouden korostaminen ja siihen nojautuminen ei ole tehonnut. Saamelaisista lapsista n. 75 prosenttia asuu saamelaisalueen ulkopuolella ja etelässä sulautuminen muuhun väestöön on nopeaa.

Kun saamelainen muuttaa saamelaisalueelta, hän menettää samalla yhteytensä saamelaisyhteisöön, elämänmuotoon ja elinkeinoihin eli saamelaiskulttuuriin ja toisessa sukupolvessa hän menettää myös saamenkielensä eli äidinkielen, sillä kieli ja kulttuuri ovat sosiaalisesti koettuja. Lapset menettävät liian monessa tapauksessa yhteytensä saamelaisuuteensa, koska heillä ei enää ole elävää yhteyttä isovanhempiinsa tai muuten sukuunsa,

jolloin heidän eivät ole potentiaalisia paluumuuttajia.

Tämä kehityskulku on selvästi nähtävissä Utsjoella, mikä oli pitkään Suomen ainoa saamelaisemmistöinen kunta. Mutta ei ole enää – Tilastokeskuksen mukaan saamelaisemmistöisyys on päättynyt ja mm. Utsjoen kirkonkylän kalastuskunnan ääntenemmistö tulee pian siirtymään muiden kuin saamelaisten käsiin tehtyjen kiinteistökauppojen johdosta. Samalla kaikki saamelaisemmistöllä perustellut erityiset tuet lakkaavat. Tällä perusteella esimerkiksi Utsjoen seurakunta esitetiin sulautettavaksi Inarin seurakuntaan.

Estämisen vaihtoehtona voisi olla kaikenlaisen elinkeinoelämää virkistävien toimien puoltaminen ja edistäminen. Tämän tavoitteena voisi olla se, että nykyinen saamelaisalue olisi kaikkien elinkeinonsa ansiosta houkutteleva. Poismuutto vähenisi kokonaisuudessaan, ehkä lakkaisikin ja syntyisi paluu- ja uusmuuttoa alueelle. Tämä taas edellyttäisi luonnonkäytön avaamista. Ulkopuolisen silmin tämä ilmeisin ratkaisu taitaa vain olla sisäpoliittisesti Saamelaiskäräjille liian vaikeaa, kas kun se toisi hyötyjä myös ei-saamelaisille.

Riitely vie voimia sekä kullankaivajilta että Saamelaiskäräjiltä. Saamelaiskäräjät toki haki ja sai peräti 100 000 euron vuosittaisen lisärahan tämän asian hoitoon. Alun perin rahaa pyydettiin asian selvittelyyn – selvittelyn ja ratkaisujen hakemisen sijaan varat on käytetty valittamiseen.

Porotalous ja kullankaivu voisivat tehdä riitelyn sijaan yhteistyötä. Molemmat ovat perinteisiä, marginaaliin painuneita elinkeinon ja elämäntavan yhdistelmiä, jotka yrittävät sompailla muuttuneessa maailmassa parhaansa mukaan. Yhteisiä kehityskohteita voisi löytyä enemmän kuin riitelyn aiheita.

Saamelaiskäräjien tavoitteiden ja kullankaivun välilläkään ei ole ristiriitaa. Olen pannut merkille, että pontevimmin kullankaivua vastustavat käsivaren ja Utsjoen saamelaiset. Eli juuri he, joilla ei ole mitään yhtymäkohtaa kullankaivun kanssa.

On mielenkiintoista, että kullankaivua ei ole hyväksytty perinteiseksi saamelaiseksi elinkeinoksi, vaikka se on kuulunut jo 150 vuoden ajan osaksi saamelaisen toimeentulon palettia. Paljon nuorem-

pi elinkeino – lohensoutu hyväksyttiin taannoin perinteiseksi elinkeinoksi. Kullankaivajien joukossa on ollut aina ja on nytkin arvostettuja saamelaisia kullankaivajia. Taidanpa laittaa tämänkin jutun kuvituskuviksi Saamelaiskäräjien pitkäaikaisen puheenjohtajan isän **Oula Aikion** kullankaivukuvia.

Yhteistyötä odotellessa saamme seurata valitusmassan kasvua. Saamelaiskäräjät on tehnyt sarjatuotettuja valituksia kullankaivuun liittyen jo reilut 80 kappaletta.

Odotan mielenkiinnolla, ehdimmekö liittää Suomi 100 vuotta -teemaan Saamelaiskäräjät 100 valitusta -teeman. Ja jos se ei ihan ehdi tänä vuonna toteutua, niin kai sen voimme yhtä hyvin niputtaa ensi vuonna pidettävän kullankaivun 150-vuotisjuhlinnan yhteyteen.

Kullankaivajat voisivat sadanteen valitukseen liittyen pitää vaikkapa juhlatilaisuuden, etnisen musiikin tahdissa tietysti.

Afrikan reissua valmistellessa, Törmäsen kylän Alemman Mulkkujärven aurinkoisessa keväässä 2017

ANTTI PERONIUS

ps. Kirjoittaja arvioi syöneensä elämänsä aikana viitisenkymmentä poroa ja syö edelleenkin mielihyvin suuria määriä laadukasta, lähituotettua poronlihaa ja toivoo porotaloudelle menestystä ja ongelmanratkaisukykyä. Mihin ajatukseen yhtyy myös kirjoittajan reipas tutkimusavustaja, suuri porojen ja porotalouden ystävä, lapinkoira Tsarmi.

MITÄ JOS SITTEINKIN JOTAIN SATTUU ...

Huilatessasi kullankaivuusta varmista ENSIAPU-osaamisesi. Jos tarvitset, saat samalla kuljettajien ammattipätevyyden jatkokoulutuspäivän.

Milloin: 23.7.2017 klo 10:00–16:30

Paikka: Kafea Gufihtar (Kultakioski) Sotajoen tie 2

Hinta: 120 € + alv 24 % / osallistuja
(koulutus toteutuu jos väh. 10 hlöä)

hintahan sisältyy myös kaffit ja maistuva Kafea Gufihtarin lounas

Ilmoittaudu Häätä EA -koulutukseen viimeistään 10.7.2017, että tiedetään evästä varata.

Anssi Tarkka / Koulutus M. Varjokumpu, p. 045 663 5485,
anssi.tarkka@varjokumpu.fi

Katso myös muu koulutustarjontamme ja ota yhteyttä, www.varjokumpu.fi

Suunnittelukilpailu Lapin kullankaivun

150

-juhlavuodeksi

Lihrin retkikunnan Ivalojoen kulturalöydöstä tulee kuluneeksi 150 vuotta vuonna 2018 – vaikka kullankaivajat pitävätkin seuraavana kesänä tapahtunutta **Ervastin** ja **Lepistön** parin kultakilon löytöä varsinaisena lähtölaukauksena kultaryntäykselle.

Lapin Kullankaivajain Liitto julistaa avoimen suunnittelukilpailun Lapin kullankaivun 150-vuotisen historian kunniaksi.

Suunnittelukilpailun toivotaan tuottavan ideoita, jotka voidaan toteuttaa riipuksena tai rintamerkinä esim. kullasta valmistettuna. Merkin aihe on vapaa, mutta sen toivotaan tuovan esille ainutlaatuisia ja elinvoimaista Lapin kullankaivuperinnettä.

Lapin Kullankaivajain Liitto tekee myöhemmin erillisen päätöksen aiheen mukaisen merkin valmistuttamisesta myyntiartikkeliksi jonkun yhteistyötahon kanssa. Liitto pidättää oikeuden ryöstöviljellä kuva-aihetta myös huokeampina kankaisina tms. bulkkituotteina.

Paras ehdotus palkitaan 5 grammalla kultaa.

Kilpailutyöt lähetetään sähköpostitse Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n sähköpostiin: info@kullankaivajat.fi 30.9.2017 mennessä.

Vuosikokous 2017

Vuosikokouksessa oli päätöksiä yhdistyksen asioista tekemässä viitisenkymmentä jäsentä. Kokouksen puheenjohtajana toimi **Antti Peronius** ja sihteerinä **Heli Rapakko**.

Liitto toimi kaikkien kullankaivajaryhmien etujärjestönä riippumatta kaivumenetelmästä, kaivualueesta tai toiminnan luonteesta. Edunvalvontaa tehtiin kaikilla yhteiskunnan tasoilla riippumatta iästä, etnisestä tai kansallisesta alkuperästä, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, mielipiteestä, terveydentilasta, sukupuolisesta suuntautumisesta tai puoluekannasta.

Vuosikokouspöytäkirja, toimintakertomus vuodelta 2016 sekä toimintasuunnitelma vuodelle 2017 löytyvät yhdistyksen kotisivuilta osoitteessa www.kullankaivajat.fi.

Hallinto

Liiton hallituksen puheenjohtajana toimii vuosina 2015–2017 **Hannu Viranto**, erityisvastuuna ulkoiset suhteet. Vuosikokous valitsi hallituksen jatkamaan entisellä kokoonpanollaan.

Yhdistyksen varapuheenjohtajaksi hallitus nimesi **Maija Vehviläisen**, erityisvastuuna Palsinperän kulkuyhteydet. Hallituksen muina jäseninä toimivat eri vastuualueisiin painottuen: **Kai J. Rantanen**, sihteeri ja rahastonhoitaja; **Aki Karvonen**; Lemmenjoen alueen kiinteistöt ja kalusto; **Hannu Raja**, Ivalojoen kullankaivualueiden kiinteistöt ja kalusto; **Ensio Kaustinen**, yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja tiedottaminen; **Esko Orava**; kilpailutoiminnan kehittäminen.

Jäsenmaksu vuodelle 2018

Liittymis- ja jäsenmaksujen suuruudet kuluvalle toimintakaudelle 2017 oli päätetty vuosikokouksessa 2016. Hallituksen esityksestä vuosikoko-

us 2016 vahvisti jäsenmaksun korottamisen 25 euroon vuodelle 2017, ja kullalla maksettaessa 1,0 g Lapin kultaa. Liittymismaksu säilytettiin 10 euron suuruisena. Myös vuoden 2018 jäsenmaksun suuruudeksi vahvistettiin edellä mainittu 25 euroa tai 1,0 grammaa kultaa, sekä liittymismaksu 10 euroa.

Yhdistyksen uusien sääntöjen mukaisen nuorisojäsenen jäsenmaksu on puolet aikuisten jäsenmaksusta, eikä nuorisojäseniltä peritä erillistä liittymismaksua. Nuorisojäsenen jäsenmaksu on siis 12,50 euroa.

Antti "Jänkäkurppa" Kurppa Kittilästä ja Risto Vehviläinen Rovaniemeltä seuraavat toimintasuunnitelman esittelyä.

Tuomo Koskelainen karautti Pyhäntunturin kupeesta Inariin tekemään hyviä ja perusteltuja päätöksiä liiton parhaaksi.

Liitto piffasi kokousväelle piirakkakahvit Ravintola Sarritissa.

Tulevat juhlavuodet 2018 ja 2019 – Lapin kunnan löytymisen 150. ja Lapin Kallankaivajain Liiton 70. juhlatuosi sekä kunnanhuuhdonnan MM-kisat 2019 – tulevat aettamaan haasteita liiton taloudelle, mutta hallitus ei tahtonut esittää tätä perusteluksi jäsenmaksun korottamiselle. Rahaa juhlatuosien kuluihin pyritään hankkimaan muilla tavoilla, kuten esimerkiksi juhlatuosien teemaan liittyvällä tuotemyynnillä ja ulkopuolisilta sponsoreilta.

Kuluneen tilikauden tulosta rasittivat Harjojen sillan uusimisen rahoitusosuus, ulkoiseen messunäkyvyyteen panostaminen, Kultakodin varastohanke sekä myymättä jääneiden Naiskalentereiden tasearvon poisto myyntituotteista.

Jäsenasiat

Lapin Kallankaivajain Liitto ry:n hallituksen esityksestä vuosikokous kutsui **Raija Arhon**, **Seppo Maunun** ja **Pentti Nummellan** Lapin Kallankaivajain Liitto ry:n kunniajäseniksi. Perusteluina hallitus esitti henkilöiden aktiivisen ja pyyteettömän toiminnan Lapin Kallankaivajain Liiton tapahtumatalkoolaisina jo viidellä vuosikymmenellä sekä Maunun aiemman ansiokkaan toiminnan Lapin Kallankaivajain Liiton hallituksessa ja sen toimikunnissa. Lisäksi todettiin kaikkien esitettyjen kaivaneen koko kultamiesuransa ajan kultaa jäsenet rutisten.

Uusiksi varsinaisiksi jäseniksi valittiin hallituksen esityksen mukaisesti 40 uutta varsinaista jäsentä: Marja Alamäki, Risto Helajärvi, Markku Hannu, Markku Huuhka, Risto Häkkinen, Juhani Iltanen, Seppo Ketomäki, Tarja-Liisa Ketomäki, Ari Kinnunen, Harri Kivelä, Anssi Koskiahde, Arto Koskiahde, Pekka Kujala, Väinö Kukola, Anneli Kurttila, Veijo Kyllönen, Timo Lahinen, Olavi Lassila, Ari Lauttalammi, Markku Lehtonen, Jorma Luukkainen, Harri Mäkinen, Rainer Nylund, Esko Orava, Kalle Porkka, Erkki Pöyskö, Jarmo Raappana, Esa Rautiainen, Markku Rissanen, Matti Saarelainen, Mika Sainio, Matti Seppänen, Tuure Soininen, Pertti Sukuvaara, Tapio Suokko, Reijo Särkkä, Hannu Turunen, Keijo Valkonen, Pekka Väyrynen, Anne Ylitalo ja Esko Ylitalo.

Vuonna 2016 liittoon liittyi 320 uutta jäsentä. Hallitus päätti pyrkiä aktivoimaan jäseniä hakeutumaan yhdistyksen varsinaisiksi jäseniksi mm. liiton painoarvon lisäämiseksi viranomaisneuvotteluissa. Vuoden lopussa yhdistyksen jäsenmäärä oli 3892 jäsentä. Jäsenmäärä on ollut edelleen kasvussa, mutta yhdistyksestä eronneiden tai maksamattomien jäsenmaksujen johdosta erotettujen jäsenten määrä nousi aiempien vuosien tasosta jossain määrin. Yhdistyksen hallitus on tunnistanut asian ja ryhtynyt toimenpiteisiin jäsenten sitoutumisasteen nostamiseksi.

Jalokiviluokan krysoberylliä Lemmenjoen alueelta

KARI A. KINNUNEN JA SARI LUKKARI, GTK,
JOEL DYER, WCM

*Krysoberylli Jeagiloaivi Kultasarvesta. Läpimitta 4,5 mm, paino 0,11 g (0,55 ct). Löytäjä: Lauri Karrakoski.
Hionta: Urho Lindholm. Kuvat: Kari A. Kinnunen*

Krysoberylli löytyi Jeagiloaivista taustalla näkyvän valtauksen aineksesta rännitetystä sorasta. Kuva: Matti Kokoi

Suomen täysiveristen jalokivien listalla komeilevat jo timantti, rubiini, saifiiri ja smaragdi. Nyt listaan voidaan lisätä myös krysoberylli. **Urho Lindholm**in viistekiveksi hioma Lemmenjoen alueelta löydetty kellertävä kide paljastui laboratoriotutkimuksissa krysoberyylliksi.

Kivi löytyi Laanilan Savotta-kahvilan pitäjä **Kaisa Särkelän** osuudelta kaivospiiri Jeagiloaivi Kultasarvesta (KaivNro 5207/1a-b). **Vesa Tenhivaara** ja **Lauri Karrakoski** keräsivät syksyllä 2016 soraa muoviämpäriin Kaisan kaivoksen vanhoista rännityskasoista. Ämpärin valkoiselta kannelta Lauri poimi raskassorasta viistehiontaan soveltuvia rakeita Urho Lindholmille. Granaatit olivat yllättävän korkealaatuisia, mutta muutakin kiinnostavaa löytyi. Yksi Urhon hioma kivi oli kauniin vihertävän keltainen ja selkeästi jalokiviluokkaa. Vesa Tenhivaara halusi selvittää mitä kivi on. Hän ja Urho Lindholm tulivat esittelemään sitä **Kari Kinnuselle** GTK:lle. Silmämäärin ja mikroskoopilla tunnistaminen ei onnistunut. Koska kivi oli jalokiviluokkaa ja tuntematon, niin se päätettiin tutkia tarkkaan laboratoriolaitteilla. Tunnistaminen osoittautui laboratoriossakin vaikeaksi, sillä se vaati monen eri menetelmän käyttöä.

Taitekertoimet ja muut optiset ominaisuudet sekä ominaispaino osoittivat kiven krysoberyylliksi. Kemiallisen koostumuksen määrittäminen GTK:n SEM EDS laitteistolla viittasi sekin krysoberylliin, mutta laite ei kykene määrittämään keveitä alkuaineita kuten berylliumia. Tästä syystä kivistä teetettiin West Coast Minerals:in laitteella myös raman-spetri. Siinä

Vesa Tenhivaara keräämässä "granuja" Jeagiloaivista, Kaisan mökin portaiden edessä. Krysoberyllin löytöpaikka on katoksesta purolle päin. Kuva: Matti Kokoi

esiintyivät tunnusomaiset krysoberyllin viivat. Tunnistaminen saatiin näin varmistettua.

Krysoberylli on berylliumin ja alumiinin oksidimineraali. Krysoberylli on Suomen pegmattiittiesiintymissä melko yleinen. Suurimmat kiteet on löydetty Kemiön Rosendalin pegmattiitista. Pieniä krysoberyllikiteitä on tavattu jopa Helsingin kallioista, Kaivopuiston graniiteista. Kemiön läpinäkymättömiä vaalean vihreitä krysoberyllejä on pyöröhiottu. Yksi on GTK:n **Tauno Parosen** kokoelmassa. Viistekiviä Suomen krysoberylleistä ei tiettävästi ole hiottu, sillä riittävän kokoisia läpinäkyviä kohtia niistä ei ole tavattu.

Krysoberyllin korkea kovuus (Mohs 8,5) ja ominaispaino (3,5–3,8) sekä rakenteen kestävyys saavat sen rikastumaan jokisoraan kullan, granaattien ja korundien kanssa. Lapin kullanhuuhdonta-alueiden rännikivistä kannattaa tästä lähtien etsiä myös krysoberyllejä!

Kirjallisuutta

Suomen korukivet – Gemstones of Finland (2017) Kinnunen, Kari A. (toim.); Kirjoittajat: Kinnunen, Kari A.; Vartiainen, Risto; Hietala, Satu; Lahti, Seppo I.; Lehtonen, Marja; Heikkilä, Pasi; Valkama, Jorma; Huhta, Pekka. GTK Erikoisjulkaisut – Special Publications 98, 342 s. Netissä: http://tupa.gtk.fi/julkaisu/erikoisjulkaisu/ej_098.pdf

Almandiinigranaatteja väriltään muistuttavat granaattiomenan siemenet ovat todellista voimaruokaa. Kuva: Liisa Hertell

Granaatti- omenapuu

AARNE ALHONEN

Kullankaivajan vaskoolin pohjal-
la kiiltelee punaisia kivensiru-
ja, hiekanjyvän kokoisia. Joskus
voi löytyä isompikin pala, yli
kolmemillinen, josta voi hioa
jalokiven. Mineraali on granaattia, vieläpä sen
kauneinta muunnosta, almandiinia.

Kivikunta ja kasvikunta muodostavat jos-
kus yllättävän samankaltaisia rakenteita; nimi-
tykset paljastavat, että yhtäläisyys on tunnettu
vuosituhansien ajan. Halkaistu granaattiome-
na siemenineen muistuttaa emäkivessään lepää-
viä almandiinigranaatteja. Korumallistooni on

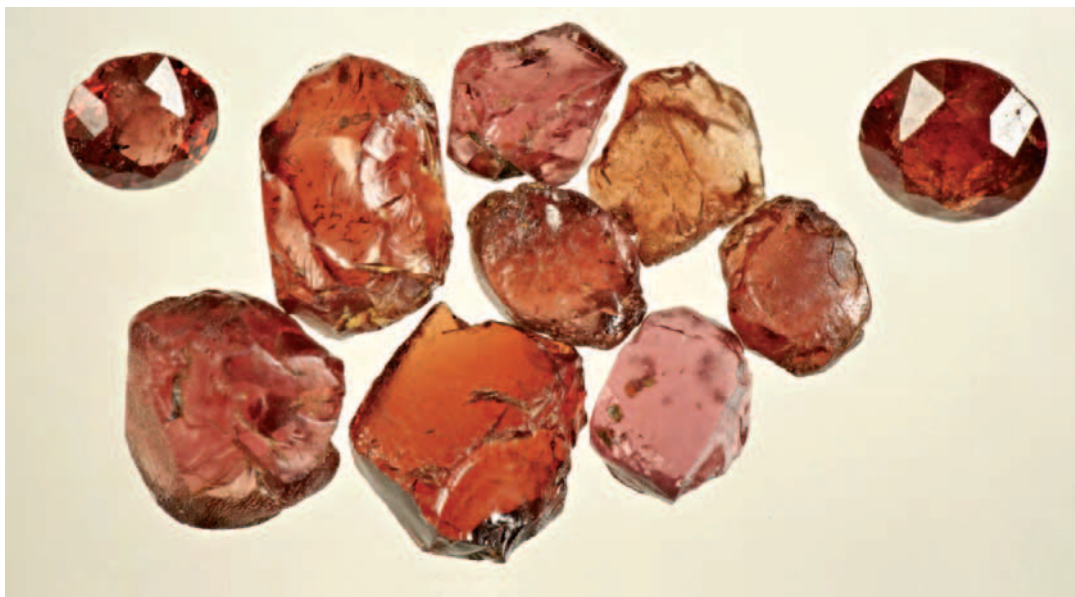
muutaman vuoden ajan kuulunut kaulakoru
”kultainen puu”. Kultalangat taipuvat runko-
na ja oksina, kultahiput muodostavat lehvä-
stön, jalokivet ovat hedelmiä.

Jos kultaisen puun hedelminä on granaat-
teja, on puu tietenkin granaattiomenapuu! Sana
granaatti viittaa graaniin, jonka kantasana on
latinan *granum*, jyvä tai siemen. Kullan, hope-
an ja jalokivien painomittoina on vuosituhan-
sien ajan käytetty graania, punnuksena viljan-
jyvää, joka myöhemmin on vakiintunut 50
milligramman painoiseksi.

Kultaseppä ja kullankaivaja Aarne Alhosen suunnittelemia ja Lemmenjoen kullasta ja kultahipuista valmistamia koruja: kolme "Granaattiomenapuuta", joissa hedelminä on Lemmenjoen granaatteja pyörö- ja viistehiottuna. Neljäs koru on "Sekahedelmäpuu", siinä Lemmenjoen granaattien lisäksi on Luumäen berylli ja Lampivaaran ametisti viistehiottuna. Korujen korkeus ilman ripustuslenkkiä on 2,5–3,5 cm. Kuvat Liisa Hertell

Almandiinigranaatteja Lemmenjoelta, suurimpien raakakivien koko noin 8 mm. Kuva: Kari A. Kinnunen

Granaatteja ja karaatteja

Välimeren ympäristössä kasvaa puu, joka meillä tunnetaan johanneksenleipäpuuna, jonka tieteellinen nimi on *Ceratonia siliqua*. Sen siemenet ovat niin samankokoisia, että niitä on voitu käyttää punnuksina jalokivikaupassa. Karaatin (ceratonia!) painoksi on punnitustekniikan kehittyessä sovittu gramman viidesosa eli 200 milligrammaa. Graanikin elää vielä helmikaupan yksikkönä, ja on siis karaatin neljäsosa.

Kultaa löytyy luonnosta metallisena alkua-aineena; se on pehmeänä ja sitkeänä helposti muokattavaa. Korumateriaalina se ei kestä ku-

lutusta, mutta antiikin kultasepät huomasivat, että jos kultaa, hopeaa ja kuparia sekoitetaan sulattamalla, seos on kovaa. Oli keksitty korukulta.

Mutta miten määritellä puhtaan kullan määrä seoksessa? Karaatti otettiin uuteen käyttöön kuvaamaan sekoitussuhdetta. Sovittiin, että puhdas kulta on 24-karaattista. Jos päätettiin tehdä 18 karaatin kultaa, pantiin vaakakuppiin 18 johanneksenleipäpuun siementä ja vaaka tasapainotettiin kullalla. Sitten pantiin vaakakuppiin 6 siementä lisää ja vaaka tasattiin hopealla ja kuparilla. Kultasepäalan karaattimerkinnot on korvattu tuhannesosilla, mutta seppien puheissa karaatit elävät edelleen.

Jalokivikaupassa on aikoinaan käytetty punnuksina johanneksenleipäpuun siemeniä, koska ne ovat keskenään saman kokoisia. Yksi siemen painaa 200 milligrammaa. Kuvan johanneksenleipäpuuterttu on poimittu puusta Kyproksella. Pidempi "palko" on 19-senttinen ja sen sisällä 14 siementä. Kuva: Liisa Hertell

Toiminnanjohtajan kesäpäivystykset

Lapin Kullankaivajain Liiton kesäaikaisena toiminnanjohtajana toimii viimevuotiseen tapaan **Hannu Raja**. Hanskin tavoittaa liiton päivystyspuhelimesta 0400-836 500 tai henkilökohtaisesti Kasöörin kämpältä Tankavaarasta. Myös sähköpostitse voi ottaa yhteyttä: info@kullankaivajat.fi.

Kenttäpäivystykset alkavat keskiviikkona 28.6.2017 Laanilan Savotta Kahvilassa kello 10–12. Kutturantien Kultakioskille Hanski saapuu päivystämään kello 13–15. Siitä eteenpäin hän on tavattavissa joka keskiviikko Savotta Kahvilassa kello 10–12 ja Kutturantien Kultakioskilla 13–15 elokuun puolivälin tienoille saakka.

Liiton jäsenetuvaltauksilla ylintä päätäntävaltaa käyttää hallituksen valtuuttamana toiminnanjohtaja Hannu Raja. Neuvoja tai ohjeita tarvitessanne ottakaa yhteyttä toiminnanjohtajaan.

Mahdollisista järjestettävistä ylläpitotalkoista liiton yhteisalueiden osalta ilmoitetaan kaivukauden aikana päivystyksissä sekä Savotta Kahvilan ja Kutturantien Kultakioskin ilmoitustaululla. Lemmenjoen alueella Kultahaminan ilmoitustaululla.

Muistakaa merkitä nyyttinne ja vaununne Härkäselän väliavarastointialueella.

Lapin Kullankaivajain Liitto kutsuu kaikki Palsinperän kullankaivajat Kutturantien Kultakioskille Sotajoen tien (Palsintien) kunnostustalkoiden suunnittelupalaveriin lauantaina 1.7.2017 kello 13. Liiton varapuheenjohtaja **Maija Vehviläinen** avaa palaveritilaisuuden liiton nimissä.

Kultareitin kohteet ovat:

- 1 Kultahamina
- 2 Kullan ensimmäinen löytöpaikka
- 3 Morgamojan varsi
- 4 Morgamojan Kultala
- 5 Pihlajamäki
- 6 Karhu-Korhosen kirjasto
- 7 Korhonen
- 8 Maddib-Ravadaksen tulipaikka
- 9 Ravadasniemen tulipaikka
- 10 Ravadaksen autiotupa

Lemmenjoen kulta paremmin esille retkeilijöille

Kulta ja kullankaivu ovat merkittävä osa Lemmenjoen kansallispuiston ja koko Lapin historiaa, mutta sitä on esitelty alueen retkeilijöille tähän mennessä vähän. Nyt tämä asia korjaantuu, kun kesän 2017 aikana Lemmenjoella alkaa Kultareitin rakentaminen.

Kultareitin tavoitteena on jakaa tietoa sekä lisätä tietoisuutta ja ymmärrystä kullankaivusta. Lemmenjoen Kultareitti kulkee keskeisten kulta-alueiden läpi ja sen avulla retkeilijän on turvallista tutustua kullankaivuun.

Lemmenjoen kansallispuistossa tehtyjen kävijätutkimusten mukaan alueen kultahistorialla on suuri merkitys retkeilijöiden vaelluskohteen valinnassa. Kullankaivun historia ja nykypäivä kiinnostavat retkeilijöitä. Lemmenjoen Kultareitti onkin kullankaivun teemareitti, jonka tarkoituksena on esitellä Lemmenjoen kultahistorian ja kullan geologian pääkohdat sekä kertoa kullankaivun nykypäivästä ja menetelmistä alueella.

Kultareitti kulkee suurimmaksi osaksi jo olemassa olevia retkeily- tai huoltoreittejä pitkin ja sen

pituus on noin 30 km. Reitti alkaa Kultahaminasta ja suuntaa aluksi Lemmenjoen kullan ensimmäiselle löytöpaikalle. Morgamojan varrella kohteena ovat vanha lapiokaivualue rivintearuksineen sekä Morgamojan Kultala. Kultalan jälkeen reitti kulkee Pihlajamäelle, josta se jatkuu Karhu-Korhosen kirjastolle ja Yrjö Korhosen vanhalla kämpällä ja sen läheisille konekaivualueille. Kultareitti päättyy virallisesti Ravadaksen autiotuvalle. Omatoimikohdeena varsinaisen reitin ulkopuolella on Isola Mies-sijoen varrella.

Kultareitin ja Lemmenjoen varren retkeilyrakteiden kunnostamisella retkeilijöiden turvallisuutta parannetaan ja luonnolle aiheutuvaa häiriötä minimoidaan. Retkeilijöiden turvallisuus paraneekin myös sillä, että kulku ohjataan konekaivualueilla turvallisestiin kohtiin, joihin on kaivospiirin haltijoiden lupa.

Lemmenjoen Kultareitti -hankkeeseen rahoitus on saatu Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta, Inarin kunnasta ja Metsähallituksen Luontopalveluilta. Osa maaseudun kehittämisohjelman rahoituksesta on kansallista rahoitusta ja

osa tulee EU:n maaseuturahastosta. Hankkeen hallinnoija on Metsähallitus. Hankeen työryhmän asiantuntijajäsenenä on Lapin Kullankaivajain Liitosta **Kai Rantanen**.

Lemmenjoen Kultareitti -hankkeeseen liittyvissä asioissa ja kysymyksissä saa ottaa yhteyttä projektipäällikkö **Kirsi Ukkoseen**. Yhteystiedot: kirsi.ukkonen@metsa.fi tai puh. 0400 479 986.

Morgamojan kulttuuriperintö oikeuksiinsa

Lemmenjoen kulta-alue on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, jonka vaalimisesta Metsähallituksella on erityinen vastuu. Lemmenjoen Kultareitti -hankkeessa kunnostamalla Morgamojan kultahistoriallisia kohteita ympäristöineen säilytetään kulttuuriperintöä. Morgamojan ympäristöä kunnostetaan talkoolaisten voimin kahdella talkooleirillä kesä- ja elokuussa. Kesäkuun lei-

rille mahtuu vielä osallistujia ja elokuun leirille voikysellä peruutuspaikkoja.

Kesäkuun leirillä 12.–16.6.2017 keskitytään Morgamojan rakennusten kunnostamiseen ja piha-piirin ympäristöhoitotoihin. Kultan päärakennuksen ympärillä mm. kaivetaan maata auki alapohjan tuulettamiseksi.

Elokuun leirillä 22.–26.8.2017 tehdään ympäristöhoitotoita, joista tärkeimpänä Morgamojan rivinteerauksien raivausta vesakosta. Morgamojan piha-alueen kunnostusta jatketaan, mikäli kesäkuulta on töitä vielä jäänyt. Elokuun leiri päättyy lauantaina juhlavasti Suomi 100 / Luonnonpäivät -tapahtumaan Kaapin Jounissa.

Molemmille leireille tarvitaan lisäksi ruoanlaittotaitoisia talkoolaisia. Talkooleiriläiset majoittuvat Metsähallituksen huoltotukikohdassa Kotaojalla. Talkooleirit järjestää Kultamuseo yhteistyössä Metsähallituksen kanssa. Ilmoittautumiset vastaanottaa Kultamuseo ja myös pidättää itsellään oikeuden valita talkoolaiset.

Lemmenjoen talkooleirit kesällä 2017

Lemmenjoelle Kultareitti -hankkeen yhteydessä kunnostetaan Morgamojan kämpän ja jokivarren ympäristöä kahdella eri talkooleirillä **12.–16.6.2017** ja **22.–26.8.2017**

- Leireillä tiedossa mm. lapiotöitä ja risukon raivausta.
- Molemmille leireille tarvitaan myös ruoanlaittotaitoisia henkilöitä.
- Yöpyminen Metsähallituksen Kotaojan huoltokämpällä n. 1 km etäisyydellä talkookohteesta.
- Molemmille leireille otetaan 6 talkoolaista. Mainitse EA-koulutus ilmoittautumisen yhteydessä.
- Talkoot järjestää Kultamuseo yhdessä Metsähallituksen Luontopalveluitten kanssa.
- Ilmoittautumiset ja tiedustelut [heli.heinaaho\(at\)kultamuseo.fi](mailto:heli.heinaaho(at)kultamuseo.fi) tai p. 050 464 1980

Tervetuloa mukaan talkoilemaan!

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

KULTAPERINNE Ry. JÄRJESTÄÄ

Kullankaivajien XXIII Juhannuskilpailut, KULTA CUP III osakilpailu Saariselällä 23.–24.6.2017

Kilpailut alkavat juhannusaattona klo 14 Majatalo Saariselän Panimon pihassa ONLINE-karsinnoilla, joissa karsitaan 16 nopeinta Juhannuspäivänä tapahtuvaan pudotus- eli loppukilpailuun. Ennakkoilmoittautuminen H. Rajalle hannu.raja@netikka.fi tai puh. 050 3656570.

Perjantai 23.6.

- 14–17 Kisakanslia auki Panimolla – (ilmoittautuminen ja maksaminen)
- 14– ONLINE karsinta Panimon pihassa.
- n. 17– Perinnevaskooli, Ikääntyneet yli 70-v., Veteraanisarja yli 60-v., Joukkueviesti 3-henkisin joukkuein (järjestäjän vaskoolit), ArpaJokeri (järjestäjän vaskoolit arvalla, max. 32 osall.). Palkintojen jako.

Lauantai 24.6.

- 9:30–11 Kisakanslia auki Panimolla
- 10:30– Alkuerät: Yleinen sarja (Kulta CUP osakilpailu, järjestäjän vaskoolit), Naiset, Miehet, Aloittelijat, Nuorten (alle 16-v.) ja lasten (alle 12-v.) sarjat. Joukkuekilpailu 3-henkisin joukkuein. Lounastauko. Loppukilpailut: Yleinen sarja (Kulta CUP III osakilpailu), Naiset, Miehet, Jokeri (32 osanottajaa), ONLINE pudotus- eli loppukilpailu. Palkintojen jako.

Lisätietoja järjestelyistä:

Hannu Raja, puh. 050 3656570 ja Antti Peronius puh. 050 4362316.

Kutturan kultakisat 15.7.2017

Lauantaina klo 10:00

Kultaperinne ry. järjestää yhteistyössä paikallisten kullankaivajien ja Kultakioskin kanssa, keskellä Kultamaita Kullanhuhdontakilpailut, Sotajoentie 1, Saariselkä.

Ilmoittautuminen kilpailuihin kisapaikalla klo 10–11. SARJAT: Veteraanit, alle 60 v. Yleinen, Naiset, Miehet, Perinnevaskooli, Aloittelijat, nuoret, lapset.

Klo

- 11– Alkuerät ja Pudotuskisa (pikkupannulla, 8 nopeinta finaaliin).
- 14.30– Finaalit: Veteraanit, Yleinen alle 60-v., Naiset, Miehet, Perinnevaskooli ja Pudotuskisa. Jokeri (enintään 32 osanottajaa). Joukkue 3 henk. (enintään 16 joukkuetta). Altaiden tyhjennystalkoot. Palkintojen jako.

Kultakioskillä ruokailua, makkaraa, kahvia, virvokkeita

Majoitusta voi tiedustella tarvittaessa Köysivaarasta Ari Nissilältä www.ivalojoki-travellers.fi tai Savottakahvilasta www.savotta@kahvila.inet.fi, puh. 0400 60390

Kilpailujen tuotto käytetään veteraanikullankaivajien asuin- ja elinolojen tukemiseen. K. Oy Kultakodin kunnossapitoon. Pyrkyrien palstan ylläpitoon.

Lisätietoa järjestelyistä:

Olavi Lind, puh. 0400 202161 ja Hannu Raja puh. 050 3656570

Kuumaa, kultaa ja kimallusta

Saariselkä-viikolla 15.–21.7.2017

Tulevana kesänä kultaa ja kimallusta etsivän kannattaa ehdottomasti suunnata Saariselälle. Heinäkuussa järjestettävän Saariselkä-viikon ohjelmassa on useita kultamaiden perinteisiin kaivautuvia tapahtumia, kuten Kutturan kultakisat heti tapahtumaviikon alkajaisiksi, lauantaina 15. heinäkuuta. Kultaperinne ry:n yhteistyössä paikallisten kullankaivajien ja Kultakioskin järjestämässä kisoissa huuhdotaan kultaa keskellä perinteisiä kultamaita.

Laanilan Savottakahvilassa on mahdollista tutustua kullanhuuhdontaan ja sen tekniikoihin kokeneen kullankaivajan opastuksessa sunnuntaina 16. heinäkuuta, minkä jälkeen aloittelijakin voi lähteä testaamaan taitojaan Tankavaaran Kultakylään. Toiminnan torstaina järjestettävässä tapahtumassa on sarjoja joka lähtöön: OnLine, Kulta-CUP, Parikisa, Joukkueviesti, Lapin Kulta, Metallinetsinsarja, Lapset ja Nuoret. Tapahtuma on loistava tilaisuus valmistautua vaikkapa 21.–23.7. Tankavaarassa pidettäviin SM-kisoihin.

Uudistuneen K-Market Saariselän Kuukkelin kesämarkkinoilla lauantaina 15.7. on luvassa markkinatarjouksia, tuote-esittelyjä, maismajaisia ja kahvitarjoilu. Sunnuntaina 16.7. Kunnon Miehet -orkesteri tanssittaa maastohousukansaa Metsähallituksen uudella Aurora-tuvalla. Kun jäsenet ovat hyvin vetreytyneet, voi suunnata ensin maanantaina 17.7. jokimelontaretkelle Saarnaköngkälle, Kultalaan, Soitajokisuulle ja Ritakosken Kultalaan. Tiistaina vuorossa on Kiilopään huiputus, jolloin kiivetään Suomen Ladun oppaan johdolla Kiilopään huipulle ja tutustutaan alueen upeaan luontoon ja huikaiseviin maisemiin. Päivän päätteeksi pyörähdetään purossa uimassa ja lämmitellään Kiilopään savusaunassa.

Keskiviikkona 19.7. vietetään perinteiseen tapaan Rokulipäivää Savottakahvilassa. Ohjelmassa on pihamarkkinat, tikka- ja kullanhuuhdontakisat sekä Töysän Nuorisoseuran kruununhääperinteitä vaaliva esitys. Päivän eväänä tietysti Inarinjärven muikkuja ja porosoppaa. Mitä muuta kesältä voisi enää Saariselällä toivoa? Ehkä korkeintaan yhteislauluillan, jossa lauletaan Lapin lauluja Savottakahvilan oman kanttorin, Esa Roineen johdolla. Mutta onneksi sellainenkin tapahtuma on luvassa Saariselkäviikon päätteeksi 21.7.

SAARISELKÄ-VIIKKO 15.–21.7.2017

Kutturan kultakisat la 15.7. klo 10

Kuukkelin kesämarkkinat
la 15.7. klo 11–18

Kullanhuuhdonnan opastusta
Savottakahvilassa su 16.7. klo 12–15

Maastohousutanssit
Aurora-tuvalla su 16.7. klo 16

Jokimelontaretki ma 17.7. klo 9

Kiilopää-päivä ti 18.7. klo 11

Rokulipäivä Savottakahvilassa
ke 19.7. klo 10

Toiminnan torstai Tankavaarassa
to 20.7. klo 11

Yhteislauluilta Savottakahvilassa
pe 21.7. klo 19

Tulossa! Puuman jänkhäjuoksu 19.8.

Lisätietoja tapahtumista
Saariselkä on POP ry:n Facebook-sivulla.

Lisätietoja: Teija Parpala, 040 545 8773.

Kulta-aika ei ole ohi

LAPIN KULTA saa sertifikaatin ja oman brändin

Team Deadwood ry on käynnistänyt yksivuotisen Green Gold Lapland -yrittäjäryhmähankkeen ja kutsuu mukaan kullankaivajia tuomaan esille ainutlaatuisen kullankaivukulttuurin ja elämäntavan, jota suomen Lapissa on harjoitettu kohta jo 150 vuotta ja jota harjoitetaan edelleen.

Viime vuosina Lapin kullankaivu on ollut negatiivisen uutisoinnin ja yleisen tietämättömyyden vuoksi kriisissä, josta on alettu pikkuhiljaa nousta jälleen ylös ja esille. Se on vaatinut paljon työtä aiheeseen liittyvien tahojen kanssa ja nyt tuo työ on kasvattanut hedelmän, jolla on viimein mahdollisuus tuoda julki tämä elämäntapa ja saada takaisin se positiivinen vire aiheetta kohtaan.

Jotkin asiat ovat viime aikoina menneetkin eteenpäin, kuten kaivoslain uudistus ja nyt jopa Lemmenjoen kaivuun siirtymäajan pidentämisestä käydään mielenkiintoista vaihetta, joka on positiivista huomata. Mutta riittääkö se meille kullankaivajille, kun voimme ylpänä todeta kaivavamme eettisesti kestäväntä kultaa koko maailmassa ja haluamme säilyttää tämän elämäntavan elinvoimaisena sekä esitellä sen vaihtoehtona koko maailmalle.

Team Deadwood ry kutsuu kullankaivajia mukaan tähän yhteiseen ponnistukseen, jolla on tarkoitus sertifioinnin ja brändäyksen lisäksi luo-

da yhteistyöverkosto puhtaasta lappilaisen kullan tuottamiseksi, jakelemiseksi ja myymiseksi.

– Mukaan pyydetään kullankaivajia Lapista, ekologisen ja eettisesti kestävästä kullan jakelukanavan edustajia sekä koru- ja kultaseppiä, kertoo Team Deadwood ry:n puheenjohtaja **Marko Touru** hankkeen tavoitteista.

– Tarkoituksena on, että kullan alkutuottajat saavat suoran myyntikanavan maailmanlaajuisesti jatkojalostajille, jolloin puhtaasta, sertifioidusta ja brändätystä Lapin kullasta on mahdollista saada myös parempi myyntihinta, Touru jatkaa ja toivottaa tervetulleeksi Kullanhuuhtonnan SM kisojen aikaan järjestettävälle kulta-ilalliselle kuulemaan hankkeesta ja sen toimenpiteistä, sekä nauttimaan rennosta yhdessäolosta kaikki kynnelle kykenevät tahot perjantaina 21.7.

Hankkeessa ovat yhdistyksen lisäksi mukana Tankavaaran ravintola- ja majoituspalvelut Oy, Taigakoru Oy ja Paarma Design. Team Deadwoodin yhteistyökumppaneina hankkeessa toimivat Schiefer & Co. Saksasta, Lapin Kullankaivajain Liitto sekä Tmi Kasper von Wuthenau. Hankkeen rahoittaa Leader Pohjoisin Lappi.

Vaikka kaivukausi onkin hieman myöhässä tänä keväänä, vielä ei ole liian myöhäistä tarttua toimeen.

Onnekasta kaivukautta kaikille kullankaivajille toivottaa Team Deadwood ry.

Lapin Kullankaivajain Liiton jäsenvaltausten ohjeistusta

LIITON HALLINNOIMIEN KULLANKAIVU- JA VARASTOINTIALUEIDEN KÄYTTÄJÄT

► **Valtaukset ja varastoalueet** ovat vain liiton jäsenten käytössä = jäsenmaksut oltava kunnossa.

► **Varastoalueilla** säilytettävä kaivutoimintaan tarkoitettu omaisuus tulee olla näkyvästi merkittynä nimellä ja puh.numerolla (huopatusmerkinnät aurinko polttaa pois alle vuodessa)

Alueet ovat välivarastointialueita. Käyttämätön omaisuus: enimmäissäilytysaika on kaksi vuotta.

► **Toimenpiteet:** Välivarastointilansseilla olevat merkitsemättömät tarvikenyytit poistetaan ja hävitetään, metalliromu kierrätykseen.

Ajoneuvot poistetaan omistajansa kustannuksella. Pelastakaa omaisuutenne merkitsemällä se ajoissa.

► **Kullanhuuhdonta-alueet:** kaikilla alueilla on liiton omistukseen siirtynyt rännejä, rihloja, vesikouruja. Näille on merkitty säilytyspaikka ”LKL, kaivuvälineitä lainattavaksi valtausalueella”. Alueille jääneet muut tarvikkeet poistetaan kuten välivarastointialueiltakin.

Paikalta poistuessanne tasoitelkaa montunne kaivoslain mukaiseen yleisen turvallisuuden edellyttämään kuntoon ja toimittakaa kaivuraporttinne liitolle kaivosviranomaiselle tehtävää vuosiraporttia varten.

Syntyneet jätteet on kaivajan toimitettava asianmukaisesti jätehuoltoyhtymä Lapecon molokkeihin. Syntyneet jätteet on kaivajan toimitettava asianmukaisesti jätehuoltoyhtymä Lapecon molokkeihin. Kierrätettävä romu joko Lintumaan hyötyjäteasemalle Ivaloon tai Härkäselän lannsin romunkeräyspisteeseen.

Ongelmajätteet, kuten jäteöljy ja akut **ehdottomasti suoraan Lintumaan hyötyjäteasemalle.**

Alueet on muutenkin pidettävä kaivoslain määräysten mukaisesti siistinä.

Kaivussa on käytettävä saostusaltaita ja estetävä samentuneen veden pääsy ulkopuoliseen vesistöön, myös vapaavirtauksella rännitettäessä. Toiminnanjohtajalta saa neuvoja vesijärjestelyiden tekemiseen. Suoraan puroon rännittäminen on kielletty.

► **Saunat:** Saunallisille valtauksille tuodut saunapuut eivät ole nuotiopuita. Liitto hankkii alueille maapuuluvat, nuotiopuut noudetaan maastosta.

Tämä ei koske Lemmenjoen kansallispuistoa, jossa maapuut eivät ole kullankaivajien polttopuuta. Lemmenjoen jäsenvaltauksille huolletaan kaikki käytettävä polttopuu liiton toimesta.

► **HUOM! Kaivuilmoitukset:** valtauksilla ja kultanhuuhdonta-alueilla toimivien jäsenten on **ehdottomasti täytettävä kaivuilmoituslomake.** Laki velvoittaa raportoimaan tiedot kaivosviranomaiselle, ja tiedot ovat tärkeitä alueiden jatkokäyttöä suunniteltaessa.

Kaivuilmoituksen voi täyttää liiton kotisivuilla osoitteessa www.kullankaivat.fi

► **Liiton toiminnanjohtaja** on alueella ylintä määräysvaltaa Lapin Kullankaivajain Liiton nimissä käyttävä taho. Toiminnanjohtajan neuvoista, kehotuksista tai määräyksistä ei ole urputusmahdollisuutta.

Lapin Kullankaivajain Liiton jäsenvaltausten ohjeistusta

Kullankaivualueet

Lapin Kullankaivajain Liiton jäsenillä oikeus kaivaa kultaa ao. alueilla käsityövälineitä käyttäen. Sallitut työvälineet ovat vaskooli, käsityövälineet, vesipumppu ja ränni sekä hihnakuljettimet lapiomiehen rumppu. Liitto ei ole hakenut alueille ympäristö- tai vesitalousluvanvaraiseksi luokiteltavien työmenetödien, eli kaivinkoneen tai imurin vaatimia lupia, eikä alueilla saa näillä välineillä toimia.

Alueilla ei ole ennakkovarausjärjestelmää, vaan kaivamaan voi alkaa paikassa, jossa ei ole toisen kaivajan työmaata. Hyviä käytöstapoja ja kultamaiden reiluja perinteitä noudattaen taataan jokaiselle mahdollisuus yrittää.

Elämänkumppani, joka ei osallistu itse kaivutoimintaan, saa olla mukana kuulumatta yhdistykseen.

Alle 16-vuotiaat perheenjäsenet voivat osallistua myös monttuhommiin ilman jäsenyyttä.

Yhdistyksen jäsenmaksu on oltava maksettuna – pitäisi toki olla muutenkin.

LKL ry ei vakuuta toimintaa alueilla, eikä ole korvausvelvollinen toiminnasta jäsenilleen tai kolmannelle osapuolelle koituvista haitoista tai vammoista.

Liitto ei järjestä majoitusta alueilla. Leiriytyminen on sallittua lupa-alueilla sekä erillisillä leiriytymiseen vuokratuilla alueilla. Laanilan / Kutturantien alueilla voi majoittua asunotajoneuvoissa. Karuoja Kakkosen kömmätti ja sauna ovat käytettävissä 5 euron kulukorvausta vastaan. Avaimen saa Ahkun Tuvalta Njurguilahdesta 20 euron panttia vastaan.

Oheiset kartat ovat kopioita lupapäätöskartoista, jotka määrittelevät aluerajat maastossa.

Niitä ei ole tarkoitettukaan suunnistamiseen. Ajo-ohjeita alueille saa liiton toiminnanjohtajalta, Laanilan Savotta Kahvilasta ja Kutturantien kioskilta.

Kaivajat, käsitelty maamäärä ja saatu kultamäärä on vuoden loppuun mennessä ilmoitettava liitolle vuosiraportointia varten.

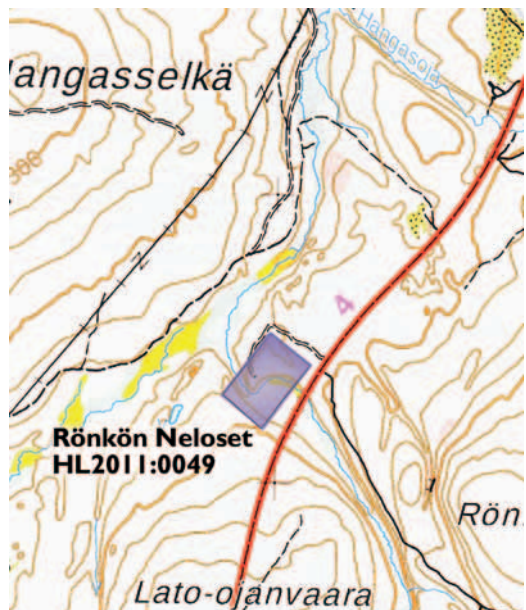
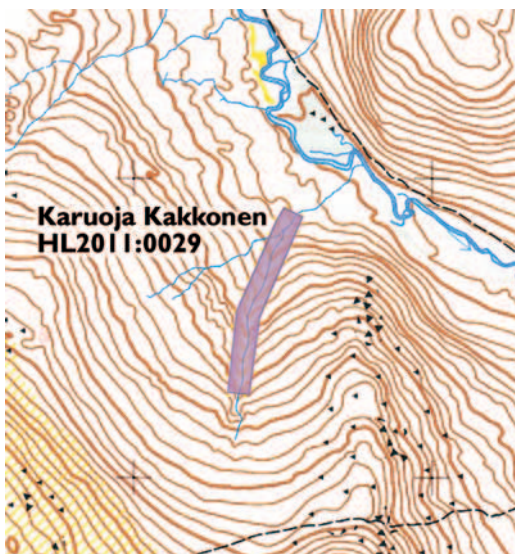
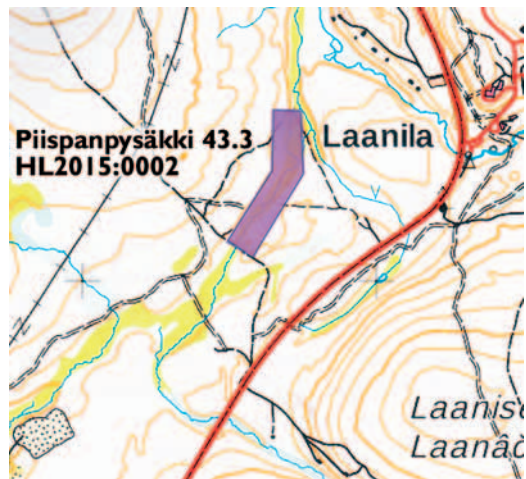
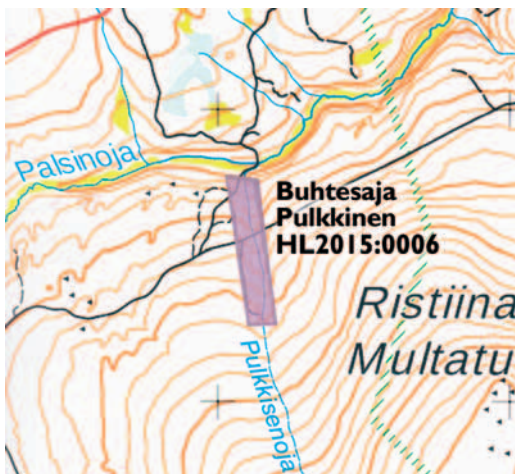
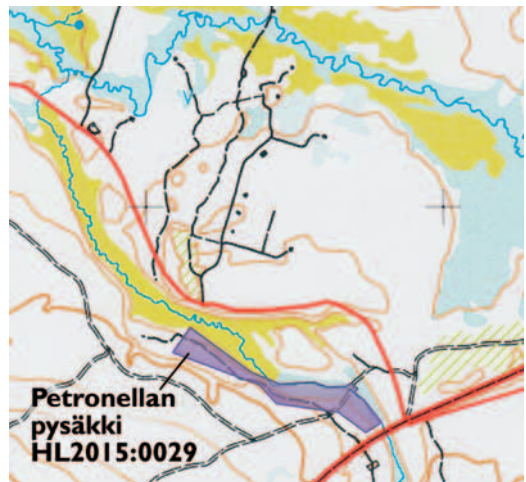
Löytämänsä kullan saa kaivaja luonnollisesti pitää.

Tarkempia tietoja sekä ohjeita ongelmatilanteissa saa liiton toiminnanjohtajalta, joka vierailee viikoittain alueilla, puhelin: 0400 836 500.

*Kultaista kesää ja onnistuneita elämyksiä,
LKL:N HALLITUS*

Käytössä olevat lupa-alueet:

Alue	Lupatunnus	Alueen nimi
Palsinoja	HL2014:0048	Bizebazé Palsi
Pulkkisenoja	HL2015:0006	Buhtesaja Pulkkinen
Rönkönoja, Laanila	HL2011:0049	Rönkön Neloset
Piispanoja, Laanila	HL2015:0002	Piispanpysäkki 43.3
Lauttaoja, Purnumukka	HL2015:0029	Petronellan pysäkki
Karuoja, Lemmenjoki	HL2011:0029	Karuoja Kakkonen

Valokuvakilpailu

2017

Lapin Kullankaivajain Liiton valokuvakilpailu oli parin vuoden hengähdystauon jälkeen tarkoitus tuomaroida perinteisesti LKL:n Kultaseminaarin yhteydessä. Seminaarin tiukan ohjelman johdosta kuvakilpailussa pärjänneiden julkistaminen siirtyi vuosikokouksen yhteyteen.

Kuvia arvioivat kiviharrastajan kuvalehti Mineralian toimitussihteeri ja Prospäkkärin visualisti **Liisa Hertell** LH Viestinnästä sekä Prospäkkärin päätoimittaja **Kai J. Rantanen**.

Osa ajoissa lähetetyistä printtikuvista jäi skannauspöydälle, mutta ne osallistuvat seuraavaan kuvakilpaan.

Kullan murut

Sarjan voitti **Pekka Kujalan** otos ”Litran pullo”. Voittokuvan litrainen kultapullo oli niin iso ja painava, että Pekka joutui lähettämään sen erillisenä viestinä. Sinänsä kuva-aihe on kullankaivajan jokapäiväistä leipää, mutta kuvan skarppius ja sitominen alkulähteille nostavat sen arvoa.

Hopealle nousi **Mikko Pelkkalan** kuva ”Kaksivanhaa”. Kuva on hiukan kliseinen ja näennäisen allegorinen. Kuvan taustatarina nosti sen palkintosijoille. Ivalojoelta löytyneet korkkaamattoman lapion ja vuodelta 1982 säilyneen tölkin tarinat liittyvät todennäköisesti toisiinsa.

Maire Bruunin magneettiset kultatunturit kohoilivat sarjan kolmannelle sijalle. Kuva on hiukan epätarkka, mutta esittää hienosti vähemmän kuvattua työvaihetta kuivatun upakullan puhaltamisvaiheesta.

Kullankaivaja kotonaan

Eija Törnqvistin voittajakuvassa kullankaivajat ovat Mäkäärörovassa kotoisan oloisesti ruokatauolla kuukkeleiden vuorostaan evästellesä. Kullankaivajien läheinen luontosuhde on luonut luottamukselliset suhteet paikallisväestöön.

Ennenkin kuvakilpailussa pärjännyt **Harri Vaarala** todistaa kuvallaan, että ”Kultakuume on tarttuva tauti”. Suomen kansalliskoira on saanut vainun suuresta kultahipusta ja tarmokkaasti kaivaa sitä juurakon alta esille. Saatataki olla myyräkin.

Sirkku Muhlin luonnontieteellistä tasoa oleva kuva ”Ruitun satumetsää 3” muistuttaa meitä katselemaan tarkasti myös kultamontun reunojen ulkopuolelle. Sieltäkin löytyy aarteita.

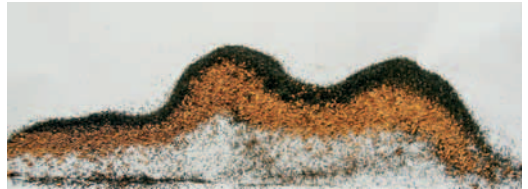
Työn kuva

Tulevan Lemmenjoen Kultareitin kohteeksi valittu **Yrjö Korhosen** työmaa Jäkälä-äytsissä nousi sarjan parhaaksi. Kuva on perinteinen wanhanajan kuva, tuntuessa makaa raikas kosteus, joka vaimentaa ympäristön äänet. Murkun, sumun laskeutuessa on olemassa vain ympärillä oleva pieni maailma. Kuvan on ottanut **Pirjo Muotkajärvi**.

Sirpa Kostiainen vei kuvillaan ”Ränninpää” ja ”Kutturan yössä on taikaa” sarjan toisen ja kolmannen sijan. Ränninpää on kuvauksellinen ja toisinaan työläs osa kaivuprosessia, ja Kutturan yössä on tosiaan taikaa.

KULLAN MURUT -sarjan voitti Pekka Kujalan kuva "Litran pullo". 2. sija: "Kaksivanhaa", kuva Mikko Pelkka-la. 3. sijalle nousi Maire Bruunin kuva kultatuntureista.

KULLANKAIVAJA KOTONAAN -sarjan voitti Eija Törnqvistin kuva, jossa kullankaivajat ovat Mäkärärovassa kotoisan oloisesti ruokatauolla. 2. sija: Harri Vaaralan kuva "Kultakuume on tarttuva tauti". Sirkku Muhlin luontokuva "Ruitun satumetsää 3" valittiin sijalle 3.

VALOKUVAKILPAILUSSA 2017 TYÖN KUVA

-sarjassa voiton vei Pirjo Muotkajärvi kuvallaan Yrjö Korhosen työmaasta Jäkälä-äytsissä. 2. sijalle tuli Sirpa Kostiaisen kuva "Ränninpää". 3. sijan kuvallaan "Kutturin yössä on taikaa" vei niin ikään Sirpa Kostiaisen.

LKL:n VALOKUVAUSKILPAILU 2018

Lapin Kullankaivajain Liitto julkistaa avatuksi kaikille avoimen Kultakuvakisan 2018. Kultakuvakisan avulla pyritään saamaan liiton arkistoon laadukkaita ja todistusvoimaisia kuvia kultamailta. Samalla halutaan nostattaa innostusta ainutlaatuisen kultaperinteemme taltioimiseen.

Erityisenä teemana on Lapin kullan 150-vuotinen historia.

Kilpailuaika päättyy 30.11.2017 +- pari päivää. Kultakuvakisa on kaikille avoin. Kuvien digitaalista manipulointia ei suositella tehtäväksi, tai ainakin se toivotaan tehtäväksi edes sen verran laadukkaasti, ettei liiton toiminnanjohtaja tajua sellaista tehdyn. Sarjojen parhaille on luvassa Lapin kultaa, muitakin palkitaan.

Kilpailusarjoja on perinteiset kolme:

- 1) Kullan murut: kuvat kullasta ja muista kullankaivun yhteydessä talteen otetuista mineraaleista
- 2) Työn kuva: kullankaivun eri työvaiheet
- 3) Kullankaivaja kotonaan: kultaleirin jokapäiväisestä arjesta ja muista legendaarisista episodeista kertovat kuvat

Kuvat voi toimittaa paperivedoksina liiton osoitteeseen (oltava perillä 30.11.2017): LKL Ry, PL 86, 99871 Inari tai lähettää riittävän korkearesoluutioisina digikuvina LKL:n sähköpostiin: info@kullankaivajat.fi.

Kilpailukuvia ei palauteta, vaan ne säilytetään liiton arkistossa, jossa ne ovat LKL Ry:n käytettävissä kuvaajan nimi mainitsemalla.

West Coast Minerals

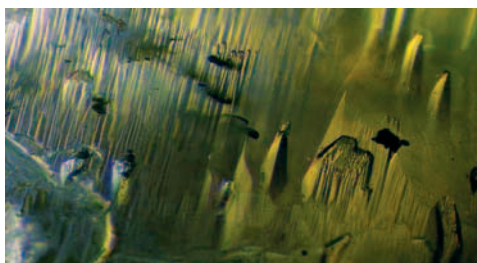
Mineraalipalvelut

Tuorilassa, Merikarvialla sijaitseva yritykseni tarjoaa niin harrastajille kuin muillekin tahoille erilaisia, kivenäytteisiin, mineraaleihin ja osin jalokiviin liittyviä tunnistus-, preparointi- ja valokuvauspalveluita. Varsinaisia gemmologian palveluita ei yritykseni tarjoa, vaikka peruslaitteisto löytyy.

Raman-spektroskopia on ei-tuhoava tutkimusmenetelmä hyvin monenlaisille eri materiaaleille, mukaan lukien mineraalit, jalokivet, nesteet ym. Tarvittava näytemäärä on monessa tapauksessa alle riisinjyvän verran.

Käytettävissä oleva laitteisto:

- Pinta- ja läpivalaisumikroskooppi
- Petrologinen polarisaatiomikroskooppi
- Stereomikroskooppi - SW- ja LW UV-lamppu
- Refraktometri & dig. heijastusmittari
- Timantti / moisanniittitesterit
- EOS 6D & 650D järjestelmäkamerat
- MikroRaman analysaattori

Etsauskuvioita Kotkan topaasikiteessä.

Hinnasto

- perus Raman-analyysi + raportti + makro/mikro kuvat = 30 € (+ ALV yrityksille)
- useita näytteitä lähetettäessä annetaan määräalennus
- hankalat näytteet jotka vaativat useita Raman-ajoja ym 60 €
- pintahieen tekeminen 20 € / näyte (kiillotus 0,25 mikroniin)
- epoksinappi 40 € / näyte (kiillotus 0,25 mikroniin)
- hintoihin lisätään postituskulut näytteitä takaisin lähetettäessä

Mielellään voi soittaa ja kysellä, mitä kannattaa tai voi tunnistuttaa ja mitä ei, sekä mahdollista pienprojekteista pakettihintana. Näytteet pyritään käsittelemään joutuisasti.

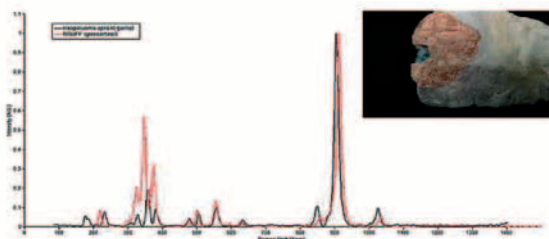
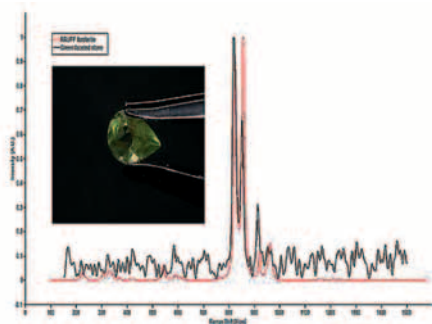
Yhteystiedot:

Joel Dyer

West Coast Minerals

Siikaistentie 22, 29790 Tuorila

puh: 040 - 8406 796

Kullanhuuhdonnan SM-kisat takaisin liiton siipien alle

Lapin Kullankaivajain Liitto
yhteistyökumppaneineen järjestää

20.–23.7. KULLANHUUHDONNAN SM-2017

Heti ensimmäisistä kullanhuuhdonnan suomenmestaruuskilpailuista 1974 saakka suuren suosion saanut, aito ja alkuperäinen kansanjuhla palaa takaisin kotiin, kun Lapin Kullankaivajain Liitto teki vuoden 2016 vuosikokouksessaan päätöksen ottaa SM-kisojen järjestelyvastuun takaisin siipiensä suojiin.

Kisapaikkana pysyy edelleen perinteinen Tankavaara. Yleisöystävällisyyden kasvattamiseksi päädyttiin neuvotteluissa siihen, että pääsy kisa-alueelle ja iltaohjelmaan on yleisölle ilmainen. Kun pääsylipputulot jäävät näin ollen tuloutumatta kisakassaan, katsoi liiton hallitus, että rahallinen panostus kullanhuuhdontaperinteen ylläpitämiseen olisi lähinnä jäsenmaksutuloilla edunvalvontatoimensa rahoittavalle yhdistykselle liian suuri. Tämän vuoksi on sovittu, että Tankavaaran Kultakylä ottaa kaiken talousvastuun kisajärjestelyistä, ja liitto vastaa vain itse kisatapahtuman käytännön järjestelyistä sekä talkoolaisensa majoittumisesta.

Avajaispäivänä, torstaina 20.7. kisaohjelman järjestävät yhteistyössä Kultaperinne ry., Kultamuseo & Team Deadwood ry.,

ja torstain ja perjantain ohjelmaan on sisällytetty uusi sarja Lapinkin kultamailla suureen suosioon nousseille metallinetsimille.

Perjantai-iltana 21.7. liitto järjestää info- ja keskustelutilaisuuden jäsenistölleen.

Tarkempi ohjelma on tässä lehdessä sivulla 5. Ohjelma löytyy myös Tankavaaran Kultamuseon sivulta: www.kultamuseo.fi.

Liitto kutsuu jäsenistönsä innokkaita ja ahkeria talkoolaisia tekemään kisoista onnistuneet ja ikimuistoiset. Tankavaarassa on tarkoitus talkoilla nurkkia kisakuntoon jo ennen varsinaista kisaviikonloppuakin.

Talkoolaisia pyydetään ilmoittautumaan suoraan Tankavaaran Kultakylään: info@tankavaara.fi tai puhelimitse: 040 744 1 10 / Marko Touru.

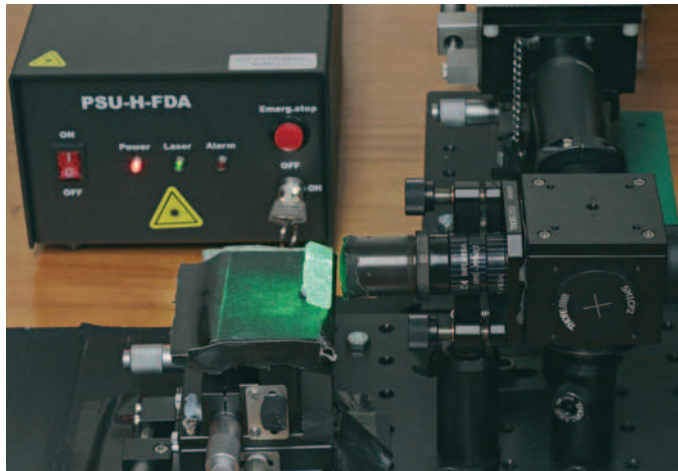
Kisojen ajaksi liiton talkoolaisille pyritään järjestämään majoitus Lapinkullan Ystävät ry:n Iso-ojan kämpällä.

Tehdään tästä kisaviikonlopusta kaikkien kullankaivajien hyvähenkinen juhla, ja trimmataan samalla yhteistyöporukkaa seuraavan kesän MM-kisakoitosta varten huipunkuntoon!

Kullanhuuhdonnan SM-kisojen yhteydessä järjestetään lasten ja nuorten ilta Kultamuseolla lauantaina 22.7. alkaen klo 19.

Mukavaa seuraa ja hyvää musiikkia! Toteutamme illanvieton nuorten omien ideoiden pohjalta. Haluatko ehdottaa jotain?

Ota yhteyttä info@kultamuseo.fi tai idaheinaaho@gmail.com.

Raman-mikroskooppi tutkii kalsiitin lohkopalaa.

Jalokivien ammuntaa laserilla, jotta salaisuudet paljastuisivat

No mutta, miten tälle polulle eksyin?

Prospäkkärin päätoimittaja **Ranta-sen Kai** otti minuun hiljattain yhteyttä ja kyseli, voisinkin raapustaa juttua jalokivien tunnistuksesta raman-spektroskopian avulla, eli jonkinlaisella Pelle Pelottoman härvelillä, ja piti hän sitä pyyntöön vastata. Päätin, että pitää tehdä lyhyt, helppolukuinen tarina, jotteivät kullankaivamisesta väsyneet lehden lukijat nukahda jo otsikon kohdalla.

Prospäkkäriä olen jo parisen vuotta seurannut sivusilmällä, koska naapurikylä Siikaisissa asuva tuttu tuo minulle uusimman lehden aina lainaan, kun hän on sen itse lukenut.

Asuessani poikana synnyinmaassani Kana-dassa pohdin usein isoisoisääni, joka oli kullankaivaja. Valitettavasti tämä tarunhohtoinen sukulainen menetti suuren osan omaisuudestaan suuressa pörssiromahduksessa 1930-luvun taitteessa. Silti kuulin huhuja, että isoäidilläni olisi ollut hallussaan suuri kultahippu, jonka hän oli isältään joskus saanut lahjaksi. Minne

lienee isomus sittemmin joutunut, siitä mumuni ei enää ole meille kertomassa.

Ammutaanpa tuota Lapin korukiveäsi laserilla

Mutta mennäänänpäs sitten asiaan. Vuodenvaihteessa sain tuskallisen vaikean ja yksinäisen taistelun jälkeen ja ilman sopivaa koulutusta valmiiksi laitteeni, jolla voi Lapin jalokiviä ja paljon muutakin – vaikka pullonjämät – tutkia, laservalon avulla. Ja vipinää on ollut, murikoita, litkuja, pillereitä ja pulvereita tutkiessani. GTK:lta ja tutilta on joitakin tutkimispyyntöjä jo tullut ja hoidettu.

Viime vuoden kesäkuussa kävin Ruotsinmaalla, ensimmäisissä pohjoismaisissa jalokivien symposiumissa. Paikalla oli myös suomalaisfirma, joka esitteli Raman-spektroskooppiaan. Spektroskopia on tieteen ja taiteen laji, joka erikoistuu valon hajottamiseen eri osasiin ja sen avulla tutkii erilaisia ilmiöitä ja aineitakin. Itse olin kaivannut jo monta vuotta laitetta, jolla

voisi tutkia omia ja tuttavien kivi- eli mineraalinäytteitä ilman, että tarvitsisi maksaa jollekin toiselle siitä, että kiville ja jalokivillekin saataisiin vihdoinkin varma nimi. **Kinnusen Kari** ehdotti minulle, että rakennapas itsellesi tuollainen raman-spektroskooppi. Helposti sanottu, vaikeammin ja melko kalliisti tehty, jälkiviisaa sanoisin.

Toisaalta, kaupalliset raman-mikroskoopit alkavat noin 40 000 € hinnasta ja tutkimuslaitostason laitteet maksavat noin 200 000–350 000 €. Eli tähän asti toimivaan laitteeseen sijoitetut vanhempieni ja omat 10 000 € tuntuvat tämän rinnalla taskurahalta. Mutta tunteja rakentamiseen ja kaikkeen opiskeluun on kulunut tolkun määrä ja meno jatkuu. Laitettani kehitän pikkuhiljaa edelleen, kun varoja on saatavilla.

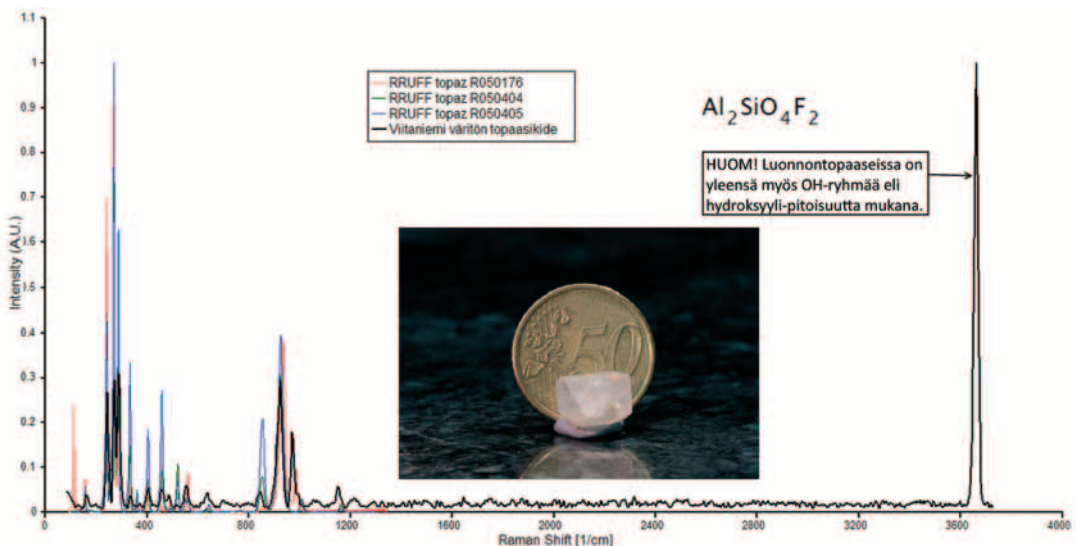
Mistä oikein on kysymys – hyvin lyhyesti tiivistettynä

Nykyään, kun ihmisillä on kaiken maailman kiireitä ja stressiä sun muuta, ei enää jakseta pitkiä jarnoita lukea, eikä usein edes aikakauslehtiä selata. Siispä tiivistän alla monimutkaisia ja -tahoisia asioita tähän niin selkeästi ja piukkaan kun osaan.

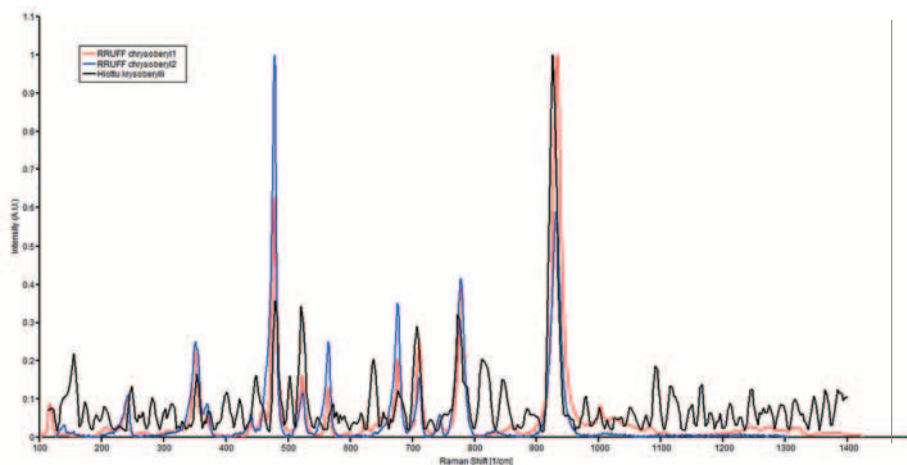
RAMAN SPEKTROSKOPIA

YKSINKERTAISTETTUNA:

- Kaikki materiaalit koostuvat atomeista ja/tai atomisidoksista eli molekyyleistä
- Paitsi absoluuttisessa nolla-asteessa, kaikki molekyylit eli toisiinsa sitoutuneet atomit “värähtelevät”
- Osa värähtelystä eli molekyylin osien venymisistä, lähentymisistä ja kiertymistä tuottavat havaittavaa “raman-tietoa”
- Kun voimakas valo kuten laser kohdistetaan johonkin aineeseen (molekyyliin), 1/1000.000 tai vähemmän valosta muuttaa aallonpituuttaan. Tätä kutsutaan raman-sironnaksi. Siis tarvitaan hyvin herkkiä laitteita.
- Kun raman-sirotettu valo menee spektrometrin lävitse, se hajautetaan vaaka-tilassa eri aallonpituuden “pylväisiin” tai “viivoihin”. Sironnasta otetaan esim. jäähdytetyllä CDD-kameralla – esim. tähtikameralla – kuva.
- Yhdessä pylväiden tai piikkien sijainnit sekä niiden keskinäiset voimakkuudet muodostavat tutkittavan aineen “kemiallisen sormenjäljen”

Raman-analyysi Viitaniemen topaasikiteestä vertailukäyrineen.

*Raman-analyysi
hiotusta kryso-
beryllistä vertai-
lukäyrineen.*

- Siis, vaaka-akselilla on “raman-piikkien” sijainnit ja pysty-akselilla on voimakkuus eli intensiteetti tai kunkin aallonpituuden “sironnan kertymä”

Spektroskopiaa käytetään monilla elämän aloilla

Moni meistä ei uskoisikaan kuinka välttämättömyyden spektroskopia on nykyelämällemme. Esim. elintarvikealalla ja lääkkeiden valmistuksessa käytetään myös spektrometrisiä keinoja kun valvotaan tuotanto- ja toimitusketjua. Myös lentokentillä tarkastetaan yleisesti erikoisspektrometreillä onko käsilaukkuun tai muihin tavaroihin eksynyt räjähteitä tai huumeita. Jalokivialalla raman-spektrometrejä on tunnistamiseen käytetty jo pitkään, varsinkin hankalissa tapauksissa. Samoin miljoonaluokan taidetaulujen väriaineita voidaan tutkia, jotta saadaan selvitettyä onko kyseessä kenties väärennös.

Raman-spektroskopian erikoisuus on se, että esinettä ei yleensä tarvitse preparoida, eikä sitä siten vahingoiteta tunnistusprosessissa. Ja on todella kätevää, että samalla laitteella voi tutkia sopivia menetelmiä käyttäen niin kiinteitä aineita, nesteitä kuin kaasujakin. Kokeiltu on, ja homma toimii mainiosti. Tulosten tulkitsemisessa ja vertailemisessa on oma kova työnsä, ja osaamistaan pitää jatkuvasti pitää yllä ja kehittää edelleen.

Mineraaliharrastajien, ammattilaisten ja kullanhuuhtojen käytettävissä

Jos joku haluaa joskus tietää mitä omat rännistä tai huuhtontapannusta löytyneet kivet ovat, eikä se helpolla selviä, voi niitä tutkituttaa. Omien kivien ja kiteiden tutkituttaminen on muissa maissa ainakin tosiharrastajien kesken tavanomaista. Täällä Pohjolan perukoillakin laitokset eivät jatkossa välttämättä aina ilmaiseksi enää ehdi, saa tai pysty kaikkea tunnistamaan, tiukentuvien resurssien vuoksi tai teknisistä syistä. Siispä kirjoittajaan voi vapaasti ottaa yhteyttä sähköpostilla tai puhelimitse, jos haluaa kysellä kannattaako tai voiko jonkun oman kiven edullisesti silloin tällöin selvittää erilaisilla keinoilla. Lopuksi toivottelen kaikille hienoja kelejä ja hyviä löytöjä tälle kaudelle!

Lisätietoa raman-spektroskopiasta:

https://www.youtube.com/watch?v=WSSG-E_BiC8
https://www.youtube.com/watch?v=FO_PxXn76g0
<http://www.renishaw.com/en/why-we-use-raman-spectroscopy—25803>

YHTEYSTIEDOT:

Joel Dyer, West Coast Minerals
 Siikaistentie 22, 29790 Tuorila
 p. 040-8406 796
joeldyer@hotmail.com

KULLANKAIVAJALEIJONATUOTTEET

- RIIPUS 25 X 39 mm,
18 kar., 10 g
HINTA 1000 €
- MUSTA T-PAITA,
KULLANVÄRINEN PAINATUS
HINTA 25 €

TUOTTEET TILAUKSESTA
mistergold10@gmail.com

Ostamme jalometallit kaikissa muodoissa.
Jalometalli kenttäanalyysit XFR laitteella.

Kun olet myymässä soita
teollisuus/tukku ostajallamme
Matias Keränen/Haaparanta

Tel. +358503374537

JALONOM

Ruotsi Norra Esplanaden 5 , 953 31 Haaparanta
Suomi Alaniementie 2, 02740 Espoo

**Myydään tai vuokrataan koneluvilla oleva
kaivospiiriosuus Lemmenjoen Miessijoelta,
sisältäen mökin sekä saunan.**

Tarkemmat tiedustelut Juhani Kangas,
puh: 0400 618 750.

VENEKULJETUKSET LEMMENJOELLA

Tavarakuljetukset kulta-alueelle

Veikko Jomppanen

0400 137 090

Polttopuuta metrisenä halkona.
Kysy myös poronlihaa

Merkkipäivät

Hereät syntymäpäiväonnittelut jäsenillemme,

LKL ry

70 v.

3.5. Sakari Sahi, Hämeenlinna

60 v.

11.7. Seppo Lehtimäki, Seinäjoki

6.8. Kari Haanpää, Oulu

Hienokulta mustahiekasta – lisää tulot

NATI Research Oy on keksinyt uuden laitteiston, joka on näyttänyt positiivisia tuloksia mustan hiekan hienohuuhdonassa. Teemme nyt tutkimuksia, joissa arvioidaan taloudelliset mahdollisuudet laitteiston käyttämiseen näkymättömän kullan rikastamisessa mustasta ja harmaasta hiekasta, josta näkyvä kulta on jo poistettu.

Jos kiinnostuit tutkimuksesta, voit lähettää meille tutkittavaa materiaalia, joka palautetaan yhdessä tulosten kanssa. Kaikki testit ovat täysin ilmaisia.

Lisätietoja ja tarjoukset: Oleg Knauf

sposti: oleg.knauf@natives.com

puh. +358 44 209 2056).

LEMMENJOKI, VENEAIKATAULU 2017

Timetable ♦ Fahrplan

	AAMU		ILTA	
NJURGUILAHTI	10:00 ↓	13:00 ↑	17:00 ↓	20:00 ↑
RAVADAS	10:40 ↓	12:00 ↑	17:40 ↓	19:00 ↑
KULTALAN HAMINA	11:30 →	11:40	18:30 →	18:40

7.6. - 16.6. vain iltavuorot, evenings only, nur abends
HUOM! Vuoroliikenteen aloitusajankohta riippuen joen aukeamisesta.

17.6. - 16.8. aamu- ja iltavuorot, both mornings and evenings, morgens und abends

17.8. - 17.9. vain iltavuorot, only evenings, nur abends

NJURGUILAHTI-RAVADAS 15 € / hlö / yksi suunta. 15 € / pers. / one way.

NJURGUILAHTI-KULTASATAMA 20 € / hlö / yksi suunta, 20 € / pers. / one way

Lapset alle 12-vuotiaat -50 %, children under 12 years -50 %.

Pyydämme varaamaan paikat. Please book beforehand. Platzreservierung voraus, bitte.

Hinnat sitoumuksetta.

AHKUN TUPA /
LEMMENJOEN LOMAMAJAT OY

tel. +358(0)40 7554306, +358 (0)16 673 435

LEMMENJOEN LUMO/
LEMMENJOKI CAMPING

tel. +358(0)400 414294

VEIKKO JOMPPANEN

tel. +358(0)400 137090

OLAVI JOMPPANEN

tel. +358(0)40 7705201

PALTTO ELÄMYSRETKET

tel. +358(0)40 7569075, +358(0)16 673413

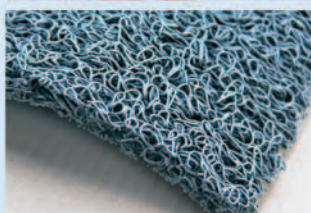
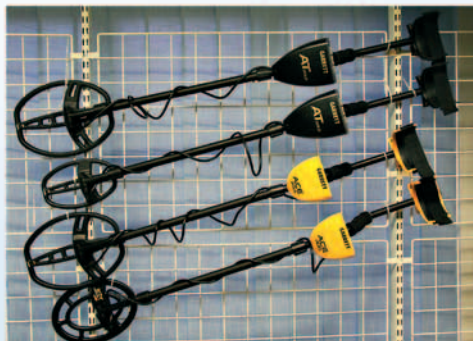
.5362

Posti Green

Lapin kultaa

tarinoina ja hippuina

METALLINPALJASTIMET harrastukseen ja hyötykäyttöön
Kullanetsintä, aarteet, historialliset esineet, kadonneet avaimet ja korut, koneiden sekä laitteiden irronneet osat maa- ja metsätaloudessa, Garrett ATGOLD ja Minelab X-Terra 705. Garrett ACE

VASKOOLIT, metalli, muovi – pienet ja isot alkaen 25 cm
– Klondike, Estwing, Keene, Garrett, Jobe, Scurry

RÄNNIT JA RIHLAT
– alumiinirännit, spagettimatot, letkut, imurit

KIRJAT ja LEHDET
– Kullankaivajan opas, uudet ja vanhat Lappikirjat

Jälleenmyyjämme Lapissa: Kaunispään Huippu, Kuukkeli, Savottakahvila,
Kutturantien Kultakioski, Kiehin, Siida

Tilaukset nettikaupasta
www.hipputeos.fi
Lappikirjat, kullankaivuvälineet, kultahiput

Hipputeos Oy varastomyymä Kivenhakkaajantie 3, Kerava, soita 040 5454833

KATSO: Suomen suurimmat kultahiput sekä tarinoita kultamailta
www.kultahippu.fi